

KÖY KANUNU TASARI TASLAĞI, Kasım 2009

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, köylerin; kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumluluklarını, çalışma usul ve esasları ile diğer kuruluşlarla ilişkilerini düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Kanun, köy idaresinin ve köylerin iş ve işlemlerini kapsar.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Köy: Sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan, karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, kamu tüzel kişiliğine sahip, ibadethane, okul, otlak, yaylak, mera, baltalık gibi orta malları bulunan, bağ ve bahçeleriyle birlikte insanların toplu ve dağınık evlerde oturdukları yerleşimleri,

b) Köy bağılısı: Köy sınırları içinde, ihtiyaç ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan köy merkezinin dışında kalan mahalle, mezra, kom, oba ve benzeri isimlerle adlandırılan yerleşim yerlerini,

c) Köy organları: Köy meclisini ve köy muhtarını,

ç)Yayla: Köylülerin yılın belli zamanlarında yaşadıkları, ihtiyaç ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan köy merkezinin dışında kalan yerleşim yerini,

d) Geri çağırma: Köy muhtarı ve meclisin kanunlarla kendilerine verilen görevleri yapmamaları durumunda, bu Kanundaki usule göre yapılacak halk oylaması ile görevlerine son verilmesini,

e) Köy yerleşik alanı: Köyün hâlihazır konut ve diğer yapılarıyla ortak kullanımda olan yapılarının bulunduğu alanı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Köylerin Kuruluşu ve Sınırları

Köylerin kademelendirilmesi

MADDE 4- (1) Köyler nüfuslarına göre aşağıdaki şekilde gruplandırılır:

a) Nüfusu 1501'den yukarı köyler birinci grup,

b) Nüfusu 251'den 1500'e kadar olan köyler ikinci grup,

c) Nüfusu 250'ye kadar olan köyler üçüncü grup köyleri oluşturur.

Kuruluş

MADDE 5- (1) Köy kurulmasında coğrafi, ekonomik, sosyal şartlar ile nüfus ve kamu hizmetlerinin gerekleri göz önünde bulundurulur.

(2) Köy; köy veya belediyelerin bazı kısımlarının buldukları idari birimden ayrılarak kendi aralarında birleşmesi ya da iki veya daha fazla köyün kendi aralarında veya belediyelerin bazı kısımları ile birleşmesi yoluyla kurulur.

(3) Köy kurulacak yerlerde, kayıtlı seçmenlerin en az yarısından bir fazlasının mahallin en büyük mülki idare amirine yazılı başvurusu veya valinin doğrudan talebi üzerine yetkili seçim kurulunca halk oylaması yapılır. Yapılan oylamada kayıtlı seçmenlerin yarısından bir fazlasının kabul oyu kullanması halinde, valinin teklifi ve İçişleri Bakanlığının kararıyla köy kurulur.

(4) Tabii afete uğramış veya uğrama tehlikesi bulunan köylerin veya köy kısımlarının başka yere yerleştirilmesi, yerinde kalkındırılması imkânı bulunmayan orman içi köylerin veya köy bağlılarının başka yere nakledilmesi, göçmen olarak kabul edilenlerin bir yere iskânı veya ekonomik, sosyal ve güvenlik sebebiyle köylerin veya köy kısımlarının naklinden dolayı bir yerde köy kurulması, ilgili bakanlıkların görüşü alınarak İçişleri Bakanlığının kararıyla olur.

(5) İkinci fıkraya göre kurulacak köylerin nüfusunun en az 250 olması şarttır.

(6) Köylerin veya belediyelerin bazı kısımlarının bağlı oldukları idari birimden ayrılması suretiyle köy kurulması halinde, ayrıldıkları köyün nüfusunun 250, belediyenin nüfusunun ise 5000'in altına düşmemesi zorunludur.

(7) Köy kurulmasına dair kararlar Resmî Gazete'de yayımlanır.

(8) Köy kurulmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Köy sınırının tespiti

MADDE 6- (1) Yeni kurulan bir köyün sınırları, kuruluşu izleyen üç ay içinde aşağıdaki şekilde tespit edilir:

a) Eskiden beri o köye ait sayılan tarla, bağ, bahçe, çayır, mera, otlak, yaylak, zeytinlik, palamutluk, fundalık gibi yerler ile kumsal ve plajlar köy sınırı içine alınır.

b) Köy sınırlarını dere, tepe, yol gibi belirli ve sabit noktalardan geçirmek esastır. Bunun mümkün olmaması durumunda, sınır düz olarak çizilir ve işaretlerle belirtilir. Tespit edilen sınır coğrafi koordinat esas alınarak gösterilir.

c) Köyün sınırları içinde kalan ve eskiden beri komşu belde veya köy halkı tarafından yararlanılan yayla, çayır, mera, koru, kaynak ve mesirelik gibi yerlerden geleneksel yararlanma hakları devam eder. Bu haklar için sınır kâğıdına şerh konulur.

ç) Bir köyün sınırının komşu belde veya köy sınırı ile bitişik olması zorunlu değildir.

Köy sınırının kesinleşmesi

MADDE 7- (1) Köylerin sınırı; yeni kurulan köy ile sınırdaş köy meclislerinin kararı, kaymakamın görüşü ve valinin onayı ile kesinleşir. Kesinleşen sınır kararları ile dayanağı olan belgelerin birer örneği; köy muhtarlığına, tapu sicil müdürlüğüne ve il özel idaresine gönderilir.

(2) Kesinleşen sınırlar zorunlu nedenler olmadıkça değiştirilemez.

Sınır uyuşmazlıklarının çözümü

MADDE 8- (1) Bir il dâhilindeki köylerin kendi aralarındaki veya köyler ile belediyeler arasındaki sınır uyuşmazlıkları, kaymakamın görüşü alınmak suretiyle vali tarafından karara bağlanır. Vali, gerektiğinde il genel meclisi veya ilgili belediye meclisinin de görüşüne başvurabilir.

(2) İl ve ilçe sınırlarının değiştirilmesini gerektirecek sınır uyuşmazlıklarında 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu hükümleri uygulanır.

Köy adının değiştirilmesi

MADDE 9- (1) Bir köyün adı, köy meclisinin talebi ve valinin uygun görüşle teklifi üzerine İçişleri Bakanlığının onayı ile değiştirilir.

(2) Köy adının değiştirilmesine ilişkin karar, Resmi Gazete’de yayımlanır.

Köy tüzel kişiliğinin kaldırılması

MADDE 10- (1) Köy tüzel kişiliğinin kaldırılması, aşağıda belirtilen hallerde valinin teklifi üzerine İçişleri Bakanlığının kararıyla olur.

- a) Köyde kayıtlı seçmenlerin yarısından bir fazlasının, köyün tüzel kişiliğinin kaldırılarak yakın bir köye veya belediyeye bağlanma yönündeki yazılı başvurusu,
- b) Köylünün diğer yerleşim yerlerine göç etmesi sonucunda, köy meclisini oluşturmak için yeterli nüfusun kalmaması,
- c) Köyün 5 inci maddenin dördüncü fıkrası uyarınca başka bir yere nakledilmesi.

(2) Tüzel kişiliği kaldırılan köylerin tasfiyesi il özel idaresi tarafından yapılır. Başka bir köye veya belediyeye bağlanma suretiyle tüzel kişiliği sona eren köylerin taşınır ve taşınmaz malları, hak, alacak ve borçları, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ve 4857 sayılı İş Kanununa tabi olarak çalışan personeli bağlanılan köy tüzel kişiliğine veya belediyeye intikal eder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Köyün Görev ve Yetkileri

Köyün görev ve yetkileri

MADDE 11- (1) Köyün görevleri şunlardır:

- a) Yol, su ve kanalizasyon gibi tesislerin bakımı, onarımı ve işletilmesi,
- b) Çevrenin korunması,
- c) Köy mezarlıklarının bakım ve onarımının yapılması,
- ç) Köydeki kamuya ait mal ve tesislerin korunup gözetilmesi,
- d) Köy kâtabi çalıştırılması,
- e) Köy bekçisi ve çoban istihdam edilmesi,
- f) Köy sınırları içindeki ormanın korunması,
- g) Köyde yapılacak kamu yatırımları için taşınmaz tahsisi,
- ğ) Köy içinde veya köyün bağlı bulunduğu il veya ilçe merkezine toplu taşıma hizmetinin yapılması,

- h) Köye taşınmaz alınması veya köyün mevcut taşınmazlarının satılması ve köye ait taşınmazların kiraya verilmesi,
- ı) Köye ait menkul ve taşınmaz malların işletilmesi,
- i) Bağış kabul edilmesi,
- j) Kanunlarla verilmiş görevlerin yapılması,
- k) İl özel idaresi veya köylere hizmet götürme birliği ile işbirliği yapılarak katı atık hizmetlerinin yürütülmesi, çöp dökme veya depolama yerlerinin tespit edilmesi,
- l) Köyde ihtiyaç duyulan umumi tuvalet, köy konağı, ibadethane, kütüphane, oyun alanı ve spor tesisi gibi diğer tesisler ile kamu binalarının yapılması,
- m) Köyde yaşayan yardıma muhtaç kişilere sosyal hizmet ve yardım yapılması,
- n) Diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içinde meslek ve beceri kazandırma kurslarının açılması,
- o) Kültür ve sanat, turizm ve tanıtım faaliyetleri ile spor faaliyetleri düzenlenmesi,
- ö) Ağaçlandırma, park ve yeşil alan yapılması; bu alanların korunması ve işletilmesi,
- p) İhtiyaç halinde, veteriner, mühendis, mimar, teknisyen ve tekniker istihdam edilmesi,
- r) Köyde bulunan kamu binaları ve tesislerinin korunması, gerektiğinde bakım ve onarımının yapılması; sağlık ve eğitim tesislerinin ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olunması,
- s) Köye ait altyapı yatırımlarının yapımı, onarımı ve korunması,
- ş) Köyde yapılacak yapıların ruhsata, planlara, fen ve sağlık kurallarına uygunluğu açısından izlenmesi ve tespit edilen aykırılıkların il özel idaresine bildirilmesi,

(2) Üçüncü gruba giren köyler birinci fıkranın a, b, c, ç, d, e, f, g, ğ, h, ı, i, j ve k bentlerinde belirtilen görevleri; ikinci gruba giren köyler üçüncü gruba giren köylerin sorumlu olduğu görevlerin yanında l, m, n, o ve ö bentlerinde belirtilen görevleri; birinci gruba giren köyler ise birinci fıkrada sayılan bütün görevleri yürütür.

(3) Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, köyün mali durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak köy meclisinin kararı ile belirlenir.

(4) Bu maddenin ikinci fıkrasında öngörülen görev paylaşımında ikinci ve üçüncü gruba giren köyler, köy meclisinin kararı ile birinci fıkrada belirtilen diğer görevleri de yapabilirler.

(5) Köyün görev, sorumluluk ve yetki alanı köy sınırları dâhilidir.

İKİNCİ KISIM

Organlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Köy Meclisi

Köy organları

MADDE 12- (1) Köy organları; köy meclisi ve muhtardan oluşur.

Köy meclisi

MADDE 13- (1) Köy meclisi; köyün karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş üyelerden oluşur.

(2) Köy meclisi;

a) Birinci grup köylerde muhtarın başkanlığında sekiz üyeden,

b) İkinci grup köylerde muhtarın başkanlığında altı üyeden,

c) Üçüncü grup köylerde muhtarın başkanlığında dört üyeden,

oluşur.

Köy meclisinin görev ve yetkileri

MADDE 14- (1) Köy meclisinin görev ve yetkileri şunlardır;

a) Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek,

b) Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine ve süresi on yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek,

c) Köy adına yapılacak kamulaştırmalar için kamu yararı kararı almak,

ç) Şartlı bağışları kabul etmek,

d) Köy tarafından kullanıma sunulan mal ve hizmetlerin ücret tarifelerini belirlemek,

e) Köy bağılı, meydan, yol, sokak, cadde ve benzeri yerlere ad vermek,

f) Şebekeli içme suyu olan köylerde, her konut için su sayacı takılması zorunluluğu getirilip getirilmeyeceğine karar vermek,

g) Diğer mahallî idarelerle birlik kurulmasına, kurulmuş birliklere katılmaya veya ayrılmaya karar vermek.

(2) Köye ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak İl özel idaresi ve köylere hizmet götürme birliklerine devir veya süresi yirmi beş yılı geçmemek üzere tahsise karar vermek.

(3) Köyü ilgilendiren önemli işlerin karara bağlanması için tüm seçmenlerin görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapmak.

Köy meclisinin toplantısı

MADDE 15- (1) Köy meclisi, seçim sonuçlarının ilânından itibaren beş gün içinde muhtarın başkanlığında kendiliğinden toplanır.

(2) Köy meclisi, toplantı yeri olarak belirlenen yerde, her ayın ilk iş gününü kendiliğinden toplanır. Toplantı süresi en fazla iki iş günüdür. Köy bütçesinin görüşüldüğü aralık ayındaki meclis toplantısının süresi en fazla beş iş günüdür.

(3) Meclis gündemi, muhtar tarafından doğrudan veya üyelerin teklifi üzerine belirlenir.

(4) Köy muhtarı acil durumlarda lüzum görmesi halinde köy meclisini toplantıya çağırabilir.

(5) Meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar alır. Karar yeter sayısı birinci grup köy meclisinde en az dört, ikinci grup köy meclisinde en az üç ve üçüncü grup köy meclisinde en az ikidir.

(6) Oylamada eşitlik çıkması durumunda muhtarın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır.

(7) Mecliste oylamalar kural olarak açık oylama yöntemi ile yapılır.

(8) Meclisin toplanmasında, üye tam sayısının salt çoğunluğu sağlanamadığı takdirde muhtar, önceden gün ve saatini ilan ederek en geç üç gün içinde toplanmak üzere meclisi tatil eder. Müteakip toplantı, katılan üyeler ile yapılır.

(9) Oy verme kabul veya red şeklinde olur.

(10) Meclis kararları, muhtar ve toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır ve uygun araçlarla köyde ilan edilir.

(11) Köy meclisinin toplantıları alenidir.

Meclis kararlarının onayı

MADDE 16- (1) Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, kiralanmasına, tahsis veya devrine ilişkin kararlar; kamulaştırma için kamu yararı kararları; ücret tarifelerine ilişkin kararlar; genel emir ve düzenlemeye ilişkin kararlar; köy bağı, meydan, yol, sokak, cadde ve benzerlerine ad vermeye ilişkin kararlar mahallin en büyük mülki idare amirinin onayına tabidir.

(2) Köy bağılarına ad verilmesine ilişkin kararlar mahallin en büyük mülki idare amirinin onayından sonra İçişleri Bakanlığına bildirilir.

Yasaklar ve yükümlülükler

MADDE 17- (1) Birinci grup köylerde muhtar ve meclis üyeleri, münhasıran kendileri, ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantılarına katılamazlar.

(2) İkinci ve üçüncü grup köylerde muhtar ve meclis üyeleri, kendileri, birinci derece kan ve kayın hısımları ile ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantılarına katılamazlar.

(3) Birinci grup köylerde muhtar ve meclis üyeleri görevleri süresince ve görevlerinin sona ermesinden itibaren bir yıl süreyle köy tüzel kişiliğine karşı doğrudan veya dolaylı olarak taahhüde giremez, komisyonculuk ve temsilcilik yapamazlar.

Meclis üyeliğinin sona ermesi

MADDE 18- (1) Meclis üyeliği, ölüm ve istifa durumunda kendiliğinden sona erer. Meclis üyeliğinden istifa dilekçesi mahallin en büyük mülki idare amirine verilir.

(2) Özürsüz veya izinsiz olarak arka arkaya üç toplantıya veya bir yıl içinde yapılan toplantıların yarısına katılmayan üyenin, üyeliğinin düşmesine, savunması alındıktan sonra meclis üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar verilir.

(3) Meclis üyeliğine seçilme yeterliğinin kaybedilmesi durumunda üyeliğin düşmesine, valinin teklifi ve İçişleri Bakanlığının bildirimine üzerine Danıştay tarafından karar verilir.

Köy meclisinin feshi

MADDE 19- (1) Köy meclisi;

a) Kendisine kanunla verilen görevleri süresi içinde yapmayı ihmal eder ve bu durum köye ait işleri sekteye veya gecikmeye uğrattırsa,

b) Köye verilen görevlerle ilgisi olmayan siyasî konularda karar alırsa, valinin teklifi ve İçişleri Bakanlığının bildirimine üzerine Danıştay tarafından feshedilir.

(2) Bu şekilde feshedilen meclisin yerine seçilen meclis, kalan süreyi tamamlar.

Boşalan meclisin görevinin yerine getirilmesi

MADDE 20- (1) Köy meclisinin;

a) Danıştay tarafından feshi,

b) Meclis üye tam sayısının yarısından fazlasının tutuklanması,

c) Yedek üyelerin getirilmesinden sonra üye sayısının, meclis üye tam sayısının yarısından aşağı düşmesi,

ç) Geçici olarak görevden uzaklaştırılması,

d) Geri çağırma işleminin uygulanması,

Hallerinde, meclis çalışabilir duruma gelinceye veya yeni meclis seçimi yapılincaya kadar meclis görevi, mahallin en büyük mülki idare amirinin kamu görevlileri ya da köyden bu göreve seçilme yeterliliğine sahip kişiler arasından görevlendireceği üç kişi tarafından yürütülür.

İKİNCİ BÖLÜM

Muhtar

Muhtar

MADDE 21- (1) Muhtar, ilgili Kanunda gösterilen esaslara göre seçilir.

(2) Muhtar, köyün başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Bu sıfatla meclisin aldığı kararları uygular.

Muhtarın görev ve yetkileri

MADDE 22- (1) Muhtarın görevleri şunlardır:

a) Köyün hak ve menfaatlerini korumak.

b) Köy tüzel kişiliğinin başı sıfatıyla, davacı veya davalı olarak yargı yerlerinde; resmi dairelerde ve törenlerde köyü temsil etmek veya ettirmek.

c) Nikâh kıymak.

ç) Köy organlarına başkanlık etmek.

d) Köyün taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek.

e) Kamulaştırma kararlarını uygulamak.

f) Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.

g) Köyün gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek.

ğ) Köy meclisinin kararlarını uygulamak

h) Köy meclisinin kararına istinaden köy adına sözleşme yapmak.

ı) Köy bütçesiyle ilgili olarak muhtara verilen görevleri yerine getirmek.

i) Köyde çalışacak personeli görevlendirmek ve bunlarla sözleşme yapmak.

j) Şartsız bağışları kabul etmek.

k) Köye gelen veya köyde vazife yapan kamu görevlilerine yardımcı olmak.

1) Köyde dirlik ve düzenin korunması ile köylünün sağlığının muhafazası ve çevrenin korunmasını sağlamak, bunlarla ilgili olarak gerektiğinde mahallin en büyük mülki idare amirine müracaat etmek.

m) Diğer kanunlarla köy muhtarına verilen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

n) Doğrudan köy meclisine verilmemiş görev ve hizmetleri yapmak.

o) Mahallin en büyük mülki idare amirince kendisine verilen görevleri yapmak.

Muhtarlığın sona ermesi

MADDE 23- (1) Köy muhtarlığı, ölüm ve istifa hallerinde kendiliğinden sona erer. İstifa mahallin en büyük mülki idare amirine verilir.

(2) Muhtarın;

a) Mazeretsiz ve kesintisiz olarak yirmi günden fazla görevini terk etmesi ve bu durumun mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından belirlenmesi,

b) Seçilme yeterliliğini kaybetmesi,

c) Görevini sürdürmesine engel bir hastalık veya sakatlık durumunun yetkili sağlık kuruluşu raporuyla belgelenmesi,

ç) Meclisin feshine neden olan eylem ve işlemlere katılması,

Hallerinden birinin meydana gelmesi durumunda, valinin teklifi ve İçişleri Bakanlığının bildirimine üzerine Danıştay kararıyla muhtarlık görevi sona erer.

Muhtarlığın boşalması halinde yapılacak işlem

MADDE 24- (1) Muhtarlığın herhangi bir nedenle boşalması durumunda, mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından köy meclisinin on gün içinde toplanması sağlanır. Meclis, en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak; muhtarlığın boşalması veya seçim dönemini aşacak şekilde kamu hizmetinden yasaklanması halinde muhtar; muhtarın görevden uzaklaştırılması, tutuklanması veya seçim dönemini aşmayacak biçimde kamu hizmetinden yasaklanması halinde bir muhtar vekili seçer.

(2) Muhtar veya muhtar vekili seçilinceye kadar muhtarlık görevi, mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından meclis üyeleri arasından görevlendirilecek üye tarafından yürütülür.

(3) Muhtar veya muhtar vekili seçimi en geç onbeş gün içinde tamamlanmadığı takdirde köy meclisinin feshine ilişkin hükümler uygulanır.

(4) Muhtarlığın boşalması ile birlikte meclis de feshedilmiş ise mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından muhtar seçilme yeterliliğine sahip seçmenler arasından muhtar görevlendirilir.

(5) Yeni muhtarın görev süresi, yerine seçildiği muhtarın görev süresi ile sınırlıdır. Muhtar vekili, yeni muhtar seçilinceye veya görevden uzaklaştırılmış ya da tutuklanmış olan muhtar göreve dönüncüye kadar görev yapar.

(6) Muhtar meclis üyeleri arasından seçilir. İlk iki oylamada üye tam sayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır. Dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, muhtar seçilmiş olur. Oyların eşitliği durumunda kur'a çekilir.

Muhtarın izin hakkı

MADDE 25- (1) Köy muhtarının yıllık otuz gün izin hakkı vardır. İzinli olduğu dönem içinde meclis üyeleri arasından muhtar tarafından seçilen üye muhtarlığa vekâlet eder.

(2) Muhtarın izne ayrılışı ve vekâlet edecek köy meclis üyesinin ismi mahallin en büyük mülki idare amirine bildirilir.

Köy muhtar ödeneği

MADDE 26- (1) Köy muhtarlarına köy gruplarına göre;

a) Birinci grup köylerde 14.000,

b) İkinci grup köylerde 11.000,

c) Üçüncü grup köylerde 7.000 gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda net ödenek verilir.

(2) Şehir ve kasaba mahalle muhtarlarına, üçüncü grup köy muhtarlarına verilen ödenek kadar aylık ödenek verilir. Bu gösterge rakamını, muhtarlıkların bulunduğu yerleşim biriminin idarî yapısı ve nüfusu gibi kriterleri ayrı ayrı veya birlikte dikkate almak suretiyle İçişleri Bakanlığının görüşü ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine bir katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(3) Muhtarın görevli, izinli ve hasta bulunduğu sürelerde ödeneğinin yarısı kendisine, yarısı da muhtarlığa vekâlet eden kişiye ödenir.

(4) Köy muhtarlarının sosyal güvenlik primleri muhtarlık ödeneğinin ödendiği kurum tarafından doğrudan Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödenir.

(5) Muhtar ödenekleri birinci grup köylerde köy bütçesinden; ikinci ve üçüncü grup köylerde köyün üyesi olduğu köylere hizmet götürme birliği bütçesinden, mahalle muhtarlarının ödeneği ise, İçişleri Bakanlığı bütçesinden ödenir. İçişleri Bakanlığı bütçesine bu amaçla konulan ödenek her ay ilgili il özel idarelerine aktarılmak suretiyle ödenir.

(6) Köy ve mahalle muhtarlarına yapılacak ödemeler, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.

(7) Köy ve mahalle muhtarlarından bir sosyal güvenlik kurumundan emekli aylığı almakta bulunanların bu aylıkları muhtarlık ödeneğinden dolayı kesilmez.

(8) Köy ve mahalle muhtarlarına verilecek ödeneğin özel idare bütçelerine aktarılması, köy ve mahalle muhtarlarına ödenmesinin esas ve usulleri; köy ve mahalle muhtarları ve ihtiyar heyetleri tarafından verilecek resmi evraka ait basılı kâğıtların tip, örnek ve bedellerine ilişkin hususlar Maliye Bakanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Organlara İlişkin Ortak Hükümler

Köy organlarının tarafsızlığı

MADDE 27- (1) Köy muhtarlığı ve köy meclis üyeliği için siyasi partiler aday gösteremez.

(2) Köy muhtarı ile meclis üyeleri görev yaptığı süre içerisinde herhangi bir siyasi partinin teşkilatında görev alamaz.

Geri çağırma

MADDE 28- (1) Köy muhtarı ve meclisin kanunlarla kendilerine verilen görevleri yapmamaları ve bu durumun kamu hizmetlerinde aksamaya yol açması durumunda, köyde kayıtlı seçmenlerin yarısından bir fazlası, mahallin en büyük mülki idare amirine yazılı başvurarak muhtar ve meclisin geri çağrılmasını isteyebilir.

(2) Yetkili seçim kurulu, mahallin en büyük mülki idare amirinin bildirim üzerine otuz gün içinde muhtar veya meclisin geri çağrılıp çağrılmaması yönündeki seçmen iradesini tespit etmek üzere köyde halk oylaması yaptırır. Kayıtlı seçmenlerin en az dörtte üçünün geri çağırma yönünde karar vermesi durumunda, İçişleri Bakanlığının bildirim üzerine Danıştay'ın kararı ile ilgili organın görevi sona erer.

(3) Geri çağırma talebi, mahalli idareler genel seçimlerinin üzerinden bir yıl geçmedikçe ve genel seçimlere bir yıldan daha az bir zaman kaldığı takdirde istenemez.

(4) Üzerinden bir yıl geçmedikçe yeniden geri çağırma başvurusu yapılamaz.

Görevden uzaklaştırma

MADDE 29- (1) Görevleriyle ilgili bir suç nedeniyle haklarında soruşturma veya kovuşturma açılan köy organları veya bu organların üyeleri, kesin hükme kadar İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabilir.

(2) Görevden uzaklaştırma kararı iki ayda bir gözden geçirilir. Devamında kamu yararı bulunmayan görevden uzaklaştırma kararı kaldırılır.

(3) Görevden uzaklaştırılanlar hakkında; kovuşturma açılmaması, kamu davasının düşmesi veya beraat kararı verilmesi, davanın genel af ile ortadan kaldırılması veya görevden düşürülmeyi gerektirmeyen bir suçla mahkûm olunması durumunda görevden uzaklaştırma kararı kaldırılır.

(4) Görevden uzaklaştırılan köy muhtarına görevden uzak kaldığı sürece aylık ödeneğinin üçte ikisi ödenir ve bu süre içinde diğer sosyal hak ve yardımlardan yararlanmaya devam eder.

Davalarda temsil

MADDE 30- (1) Köy tüzel kişiliği ile davacı ve davalı olan muhtar ve köy meclisi üyeleri bu davalarda köy tüzel kişiliğini temsil edemezler. Muhtarın köy tüzel kişiliği ile davacı ve davalı olması halinde yetkili temsilciyi köy meclisi seçer.

ÜÇÜNCÜ KISIM Personel ve Mali Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Köy Personeli

Köy personeli

MADDE 31- (1) İhtiyaç halinde köylerde; mimar, mühendis, veteriner, teknisyen, tekniker, köy kâtibi, bekçi, işçi ve çoban İş Kanunu hükümlerine göre yıllık veya kısmi zamanlı sözleşme ile çalıştırılabilir.

(2) Köylerin, birinci fıkra hükümlerine göre sözleşmeli olarak istihdam ettikleri personele ödenecek net ücret, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen aynı kadro unvanlı personel için birinci derecenin birinci kademesi esas alınmak suretiyle tespit edilecek her türlü ödemeler toplamının net tutarını geçmemek üzere köy meclisi kararıyla belirlenir. Genel hükümlere göre birinci dereceden kadro ihdas edilemeyen kadro unvanları için ise o kadro unvanından ihdası yapılmış en yüksek kadro derecesinin birinci kademesi esas alınır ve yapılacak ödemenin azami tutarı yukarıda belirtilen usule göre tespit olunur.

(3) Kısmi zamanlı olarak çalıştırılacak personele ödenecek net ücret, aynı unvanlı kadroların birinci derecesinin birinci kademesi için yapılması gereken bütün ödemeler toplamının net tutarının yarısını geçmemek ve çalıştırılacak süre ile orantılı olmak üzere köy meclisi kararı ile tespit edilir. Bu fıkra uyarınca sözleşmeli personel olarak çalıştırılanlar için iş sonu tazminatı ödenmez ve işsizlik sigortası primi yatırılmaz. Bunlardan yaptıkları başka işler sebebiyle herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tâbi olanlar için sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası primi yatırılmaz ve aynı kişi birden fazla köyde çalıştırılmaz.

(4) Birinci fıkra hükümleri uyarınca çalıştırılacak personele her ne ad altında olursa olsun sözleşme ücreti dışında herhangi bir ödeme yapılmaz ve ücret mahiyetinde aynî ya da nakdî menfaat temin edilmez. Bu personel hakkında bu Kanunla düzenlenmeyen hususlarda vize şartı aranmaksızın 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilenler hakkındaki hükümler uygulanır.

(5) Köy gruplarına göre köylere tahsis edilecek kadroların unvanlar itibarıyla sayıları, dereceleri ve çalışma usul ve esasları ile çalışanlarla yapılacak sözleşmelerin kapsamı, süresi ve şekli İçişleri Bakanlığı tarafından bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.

Köy bekçisi

MADDE 32- (1) Köyde muhtarın gözetiminde emniyeti sağlamakla görevli olarak köy bekçisi çalıştırılabilir. Köy bekçisi aynı zamanda çiftçi mallarının, ormanın, milli park alanlarının ve diğer köy malları ile Devlete ait malların korunmasından da sorumludur. Mahallin en büyük mülki idare amiri gerek gördüğü durum ve zamanlarda köy bekçilerine ek görevler verebilir. Köy bekçileri silahlıdırlar. Kendilerine karşı gelenler jandarmaya karşı gelmiş gibi ceza görürler. Köy bekçisi muhtarın teklifi ve mahallin en büyük mülki idare amiri onayı ile görevlendirilir. Köy bekçilerinin eğitimi ve denetimi mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından yapılır.

(2) Köy bekçilerinin zor ve silah kullanma, arama gibi görevlerini ifaya ilişkin hususlarla ilgili olarak bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun hükümleri uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Gelir ve Giderler

Köyün gelirleri

MADDE 33- (1) Köyün gelirleri şunlardır:

- a) Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılacak binde beşi oranında pay,
- b) Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları tarafından gönderilen tahsisli ödenekler hariç, il özel idarelerinin gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde biri oranında ayrılacak pay,
- c) Kamu kurum ve kuruluşlarından proje karşılığı veya karşılıksız aktarılan her türlü kaynak,
- ç) Taşınmaz ve kira gelirleri,
- d) Ücret tarifelerinden elde edilen gelirler,
- e) Faiz ve ceza gelirleri,
- f) Bağış ve yardımlar,
- g) Diğer gelirler.

(2) Birinci fıkranın (a) bendinde belirtilen pay, Maliye Bakanlığı tarafından aylık olarak hesap edilmek suretiyle her ayın onuncu gününe kadar İller Bankasına gönderilir. İller Bankasına gönderilen paylar nüfus esasına göre her köy adına tahakkuk ettirilir. Tahakkuk ettirilen paylardan birinci gruba giren köylerin paylarının yüzde ellisi bağlı olduğu ilçenin köylere hizmet götürme birliği hesabına kalan yüzde ellisi ise bu köylerin hesabına İller Bankası tarafından, ikinci ve üçüncü gruba giren köylerin toplam payı bu köylerin bağlı olduğu ilçenin köylere hizmet götürme birliğinin hesabına doğrudan aktarılır.

(3) Birinci fıkranın (b) Bendinde belirtilen pay, il özel idareleri tarafından aylık taksitler halinde nüfus esasına göre tahakkuk ettirilir ve her ayın onuncu gününe kadar ilgili köylere hizmet götürme birlikleri ve köy muhtarlıkları hesabına aktarılır. Tahakkuk ettirilen paylardan birinci gruba giren köylerin paylarının yüzde ellisi bağlı olduğu ilçenin köylere hizmet götürme birliği hesabına, kalan yüzde ellisi ise bu köylerin hesabına, ikinci ve üçüncü gruba giren köylerin toplam payı bu köylerin bağlı olduğu ilçenin köylere hizmet götürme birliğinin hesabına doğrudan aktarılır.

(4) İkinci fıkrada belirtilen orana göre ayrılan köy payı köylerin nüfusuna göre İller Bankası tarafından köy ve köylere hizmet götürme birliklerine dağıtılır.

(5) Diğer Kanunlarda öngörülen hükümlere istinaden köylere aktarılması gereken paylardan birinci gruba giren köylere aktarılması gereken payların yüzde ellisi bağlı olduğu ilçenin köylere hizmet götürme birliği hesabına kalan yüzde ellisi ise ilgili köylerin hesabına, ikinci ve üçüncü grup köylere ait paylar ise doğrudan bu köylerin bağlı olduğu ilçenin köylere hizmet götürme birliği hesabına aktarılır.

Köyün giderleri

MADDE 34- (1) Köyün giderleri şunlardır:

- a) Köy binaları, tesisleri ile araç ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler,
- b) Personel giderleri,
- c) Her türlü altyapı, yapım, onarım ve bakım giderleri,
- ç) Gelirlerin tahsili için yapılacak giderler,
- d) Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler,
- e) Dava, takip ve icra giderleri,
- f) Bu Kanun ve diğer kanunlarla köye verilen görevlerin yerine getirilmesi için yapılan giderler,
- g) Diğer giderler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Köy Bütçesi ve Denetim

Köy bütçesi

MADDE 35- (1) Birinci gruba giren köylerde bütçe hazırlanması zorunludur. Bütçe her yıl bir ocakta yürürlüğe girecek şekilde hazırlanır ve yıllık olarak uygulanır.

(2) İkinci ve üçüncü gruba giren köylerde bütçe yapılması zorunlu değildir. Bütçe yapılmayan köylerde gelir ve gider hesabı tutulur. Yılsonunda gelir ve giderlerin kesin hesabı çıkarılarak köy meclisinde görüşülerek karara bağlanır.

(3) Köyün her türlü gelir ve giderlerinin bütçe ya da gelir ve gider hesaplarında muhasebeleştirilmesi zorunludur.

(4) Köy muhtarı tarafından hazırlanan bütçe tasarısı veya gelir-gider hesabı, kasım ayı sonuna kadar meclise sunulur. Meclis bütçe tasarısını aralık ayının başında görüşmek suretiyle aynen veya değiştirerek kabul eder.

(5) Köy bütçesinin harcama yetkilisi muhtardır.

(6) Herhangi bir nedenle köy bütçesinin kesinleşmemesi halinde önceki yılın bütçesi uygulanır.

(7) Köylerin bir önceki bütçe dönemine ilişkin gelir ve giderleri, toplam yatırımları ve kesin hesapları, haziran ayı içinde İçişleri Bakanlığı tarafından birleştirilerek ilan edilir.

(8) Köy bütçesi ile kesin hesap muhasebe işlemlerine ilişkin esas ve usûller ile İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanacak köylerin mali durumlarına ilişkin rapor, Maliye Bakanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığı tarafından bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Kesin hesap

MADDE 36- (1) Yılı bütçesinin kesin hesabı, muhtar tarafından hesap döneminin bitiminden sonra şubat ayı içinde meclise sunulur. Meclis tarafından kabul edilir.

Denetim

MADDE 37- (1) Köy idaresinin gelir ve giderleri ile diğer idari işlemleri ilgisine göre valilik ve kaymakamlıklar tarafından denetlenir.

(2) Denetim sonucunda tespit edilen kamu zararı, illerde valinin görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, defterdar, il özel idaresi genel sekreteri, mahalli idareler müdürü ve idare kurulu müdüründen oluşacak komisyon tarafından karara bağlanır.

(3) Komisyon kararına karşı yapılacak itirazlar, idare mahkemeleri tarafından kesin hükme bağlanır.

(4) Denetim sonucunda tespit edilen kamu zararı ilgililerden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Kanunu hükümlerine göre tahsil edilir.

(5) Denetimin usul ve esasları, zamanı, denetimde görevlendirilecekler ile oluşacak kamu zararının tahsil usulü gibi hususlar Sayıştayın ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığı tarafından bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Diğer Mali Hükümler**

Köylerde ihale uygulaması

MADDE 38- (1) Köyün her türlü alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri, İçişleri Bakanlığı tarafından bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Köylerde ihale komisyonu ve yasaklar

MADDE 39- (1) Köylerde ihale komisyonu köy meclisidir.

(2) İhalelerde;

a) Hile, tehdit, nüfuz kullanma, vaat, çıkar sağlama, anlaşma, sahte belge veya sahte teminat düzenlemek, irtikâp ve rüşvet suretiyle veya başka yolların kullanılması şeklinde ihale işlerine fesat karıştırmak ve buna teşebbüs etmek,

b) 4/1/2002 tarih ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarih ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 8/9/1983 tarih ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri gereğince geçici veya sürekli olarak kamu ihalelerine katılmaya yasaklı olduğu halde ihaleye katılmak veya ihalede isteklilere anlaşma teklifinde bulunmak ya da herhangi bir surette katılımı engellemek,
yasaktır.

(3) İkinci fıkrada belirtilen yasaklara aykırı davranışlar tespit edildiği takdirde, ilgili firma ve firma hissesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip ortakları hakkında bir yıl süre ile bütün kamu kurum ve kuruluşları ihalelerinden yasaklama kararı verilir. Taahhüdünü sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen istekliler hakkında ise altı ay süre ile bütün kamu kurum ve kuruluşları ihalelerinden yasaklama kararı verilir. İhaleden yasaklama kararları ilgili köy muhtarlığının teklifi ve mahallin en büyük mülki idare amirinin yasaklama yönündeki olumlu görüşüne dayanarak vali tarafından verilir.

Köye tanınan muafiyet

MADDE 40- (1) Köyün kamu hizmetine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmazları ve bunların inşa ve kullanımları ile iş makinesi alımı işlemleri Katma Değer Vergisi ve Özel Tüketim Vergisi de dâhil her türlü vergi, resim, harç, katılma ve katkı paylarından muafır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Yenileme Planı ve Köy Yerleşim Alanı

BİRİNCİ BÖLÜM

Kırsal Alan Yenileme Planı

Kırsal alan yenileme planı

MADDE 41- (1) Köylerde; arazi toplulaştırması, tarımda ortak kullanım alanları ve organize tarım, hayvancılık alanlarının oluşturulması, yerleşim alanları ve hayvan barınaklarının ayrılması, çevre düzenlemesi ve konut kültür ilişkisini gözetecek şekilde yapılaşmanın sağlanması, afet riski taşıyan yerleşim yerlerinin değiştirilmesi amacıyla kırsal alan yenileme planı uygulanabilir.

(2) Kırsal alan yenileme planı uygulaması il özel idareleri tarafından yürütülür. Köy meclisinin alacağı karar üzerine, bir köyde köy yenileme planı uygulanmasına il genel meclis karar verir. Bu karar üzerine yenileme planı hazırlanır. Bu plan köyün mal varlığı, imar durumu, yeşil alan varlığı, ortak kullanılacak yapılar, tarihi ve kültürel yapıların korunması gibi konuları kapsayan analizleri ve alınması gereken tedbirlere yönelik önerileri içerir.

(3) Kırsal alan yenileme planı uygulaması, köyün afete maruz kalma ihtimalinin olması halinde valinin talebi üzerine il özel idaresi tarafından doğrudan yaptırılabilir.

(4) Kırsal alan yenileme planında bulunan yapıların boşaltılması, yıkımı ve kamulaştırılmasında 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümleri uygulanır. Kırsal alan yenileme planı kapsamında bulunan mülk sahipleri tarafından açılacak davalar, mahkemelerde öncelikle görüşülür ve karara bağlanır.

(5) Kırsal alan yenileme planı uygulamasında, masraflarının yüzde ellisine kadar olan kısmı il özel idaresi tarafından karşılanır. Vatandaşların karşılayacağı masraflar il özel idaresi tarafından kredilendirilebilir.

(6) Belediye mücavir alan sınırları içinde kalan köylerde, kırsal alan yenileme planı uygulaması, köy tüzel kişiliği ile işbirliği içinde yukarıda belirtilen esaslara uygun olarak belediye tarafından yapılır.

(7) Kırsal alan yenileme planına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Köy Yerleşim Planı

Köy Yerleşim Planı

MADDE 42- (1) Köy yerleşim planı, köyün yerleşik alan sınırını, bu alan içerisindeki yerleşim parsellerini, hâlihazır konut ve diğer yapılarla ortak kullanımda olan yapılarının yerleşim düzenini, köy içi yolları ve bağlantılarını gösterir. Köy yerleşim planı, köyün mevcut yerleşimini ve gerektiğinde gelişme alanını ihtiva eder.

(2) Köy yerleşim planları köy meclislerinin kararı üzerine il özel idaresi tarafından yaptırılır. Köyün mevcut yerleşiminin ve gelişme alanının ihtiyaca cevap vermemesi halinde köy yerleşim planı yenilenir.

(3) Köy yerleşim planının hazırlanması, il özel idaresi, bayındırlık ve iskân il müdürlüğü, tarım il müdürlüğü ve vali tarafından belirlenecek diğer kuruluş temsilcileri ile köy muhtarından oluşan komisyon tarafından yapılır. Komisyona vali veya görevlendireceği kişi başkanlık eder.

(4) Köy yerleşim planı hazırlama komisyonu, köyün hâlihazır yerleşimi, gelişme durumu ve konut ile diğer ihtiyaçlarını göz önüne alarak köy yerleşim planını düzenler. Bu plan il genel meclisi tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girer. Köy muhtarı köy meclisinin kararına dayanarak komisyon kararına karşı en geç otuz gün içinde valiliğe itiraz edebilir, itiraz il genel meclisinin ilk toplantısında öncelikle karara bağlanır.

(5) Köy yerleşim planında belirlenen yerleşim alanı içinde kalan Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerler, Hazinesinin mülkiyetinde olup kamu hizmetine tahsis edilmemiş taşınmazlar, orman vasfını kaybetmiş yerler, meralar ile köyün ihtiyaç duymadığı; yaylak, kışlak, çayır, harman yeri ve benzeri ortak kullanım alanları da köy yerleşim plânının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybeder. Bu yerler valilikçe köy tüzel kişiliği adına tapuya tescil edilir.

(6) Köy yerleşim planına göre, köy tüzel kişiliği adına tescil edilen parseller, en çok 2000 m² olmak üzere, köy nüfusuna kayıtlı veya köyde ikamet eden evi bulunmayan ihtiyaç sahiplerine köy meclisi kararı ile rayiç bedel üzerinden satılır. Satış bedeli peşin veya en çok beş yılda ve beş eşit taksitte tahsil edilir. Tahsil edilen miktarın yüzde ellisi planı uygulayan il özel idaresi hesabına, kalan yüzde elli de ilgili köy tüzel kişiliği hesabına aktarılır.

(7) İhtiyaç sahiplerine satılan parseller üzerine satış tarihinden itibaren beş yıl içinde bina yapılması zorunludur. Hak sahipleri bu yerleri on yıl müddetle başkalarına devir ve temlik edemezler.

(8) Köy yerleşim planına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

BEŞİNCİ KISIM **Çeşitli ve Son Hükümler**

BİRİNCİ BÖLÜM **Çeşitli Hükümler**

Birliğe üye olma

MADDE 43- (1) Köyler, bağlı oldukları ilçede kurulan köylere hizmet götürme birliklerinin doğal üyesidir.

Diğer kuruluşlarla ilişkiler

MADDE 44- (1) Köy, köy meclisinin kararı ve mahallin en büyük mülki idare amirinin onayı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

a) İl özel idaresi ve köylere hizmet götürme birliklerine ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilir. Bu takdirde iş, işin yapımını üstlenen kuruluşun tâbi olduğu mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

b) İkinci ve üçüncü grupta yer alan köylere götürülecek temel altyapı hizmetlerinin il özel idarelerince sunulması esastır. Hizmet sunumu için il özel idaresinin yıllık yatırım programında gerekli planlamanın yapılması sağlanır.

c) İl özel idaresi ve köylere hizmet götürme birliklerine ait aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynî ihtiyaçları karşılayabilir, geçici olarak araç ve personel temin edebilir.

ç) Belediyeler, il özel idareleri, köylere hizmet götürme birlikleri, diğer köyler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir.

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak il özel idaresi ve köylere hizmet götürme birliklerine devredebilir veya süresi yirmi beş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür.

Türkiye köyler birliği

MADDE 45- (1) Köylerin menfaatlerini korumak, rehberlik etmek, köyler arasında yardımlaşma ve işbirliğini teşvik etmek, iyi uygulama örneklerini yaygınlaştırmak, personelin eğitimini sağlamak, köylerle ilgili kanun hazırlıklarında görüş bildirmek amacıyla ülke düzeyinde sadece bir birlik kurulabilir. Köyler, ülke düzeyinde kurulan köyler birliğinin doğal üyesidir. Birliğin merkezi Ankara'dır.

(2) Türkiye Köyler Birliğinin organları; meclis, encümen ve başkandan oluşur.

(3) Birlik meclisi;

a) İllerden her beş yüz köy için bir üye olmak üzere köy muhtarları arasından seçilecek üyelerden oluşur. Beş yüz köy hesabında kesirler tam sayıya tamamlanarak bir üye hakkı daha verilir. Beş yüz köyden az köyü olan iller bir üye ile temsil edilir. Seçim, İçişleri Bakanlığının talebi üzerine valilerce tespit edilen gün ve yerde o il içindeki köy muhtarlarının katılımıyla yapılır.

b) Birlik meclisi, birliğin karar organıdır.

c) Köy idarelerindeki görevleri sona erenlerin birlik meclisi üyeliği de sona erer. Birlik meclisi üyeliği, üyeliğin düşmesini gerektiren bir sebeple sona erenler, bir sonraki dönemde birlik meclisi üyeliğine seçilemezler. Birlik başkanı aynı zamanda birlik meclisinin de başkanıdır.

ç) Birlik meclisinin görev ve yetkileri şunlardır: bütçe ve kesinhesabı kabul etmek; bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak; taşınmaz mal alımına, satımına, kiralanmasına ve takasına karar vermek; şartlı bağışları kabul etmek; birlik başkanlık divanını, birlik encümen üyelerini seçmek; birlik tüzüğünü kabul etmek; birlik tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek; birlik başkanıyla birlik encümeni arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak, birlik başkan ve encümen üyelerinin huzur hakkını belirlemek, personelin ücretlerini tespit etmek.

d) Birlik meclisi, illerde yapılan birlik meclisi üye seçiminden itibaren otuz gün içinde İçişleri Bakanı tarafından birlik merkezinde toplantıya davet edilir. Meclis, en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak ilk iki yıl için görev yapmak üzere, üyeleri arasından ve gizli oyla birlik başkanını, meclis birinci ve ikinci başkan vekili ile kâtip üyeleri seçer. İlk iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı üyeleri yapılacak ilk mahallî idareler seçimine kadar görev yapar. Meclis başkanlık divanı seçimi aynı gün içinde tamamlanır. Birlik meclisine birlik başkanı, bulunmaması durumunda meclis birinci başkan vekili, onun da bulunmaması durumunda ikinci başkan vekili başkanlık eder. Başkanlık divanında boşalma olması durumunda kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye seçilir. Meclis başkanı, meclis çalışmalarında düzeni sağlamakla yükümlüdür.

e) Meclis toplantıları, yılda bir defa olmak üzere birlik tüzüğünde gösterilen zamanlarda yapılır.

f) Türkiye Köyler Birliğinde ihtisas ve araştırma komisyonu gibi her ne ad altında olursa olsun komisyon oluşturulmaz.

g) Birlik meclisinin toplantıları, kararları, çalışma esas ve usulleri, bilgi edinme ve denetim yolları, feshi, meclis üyeliğinin sona ermesi, ile meclis üyelerinin yükümlülükleri hakkında bu maddede açıkça hüküm bulunmayan hallerde bu Kanununun köy meclislerine ilişkin hükümleri uygulanır.

ğ) Birlik meclisi kararları onaya tabi değildir.

(3) Birlik encümeni;

a) Birlik başkanı ile birlik meclisince seçilen dört meclis üyesinden oluşur. Bu üyeler, birlik meclisince, kendi üyeleri arasından gizli oyla bir yıllığına görev yapmak üzere seçilir. Birlik başkanı, encümeninin de başkanıdır. Birlik encümeni ayda bir gün toplanır. Bu süre bir günü aşamaz. Herhangi bir sebeple yıl içinde seçilen birlik encümeni, dönem başına kadar görev yapar. Birlik meclisi üyeliği sona erenlerin birlik encümeni üyeliği de sona erer. Encümen üyelerinin ayrı ayrı illeri temsilen seçilen meclis üyeleri arasından seçilmesi zorunludur.

b) Birlik encümeninin görev ve yetkileri şunlardır: bütçe ve kesinhesabı inceleyip birlik meclisine görüş bildirmek; öngörülme-yen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek; bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak; taşınmaz mal alımına, satımına, kiralanmasına ve takasına ilişkin meclis kararlarını uygulamak.

c) Birlik encümeninin toplantıları, kararları ile çalışma esas ve usulleri hakkında bu maddede açıkça hüküm bulunmayan hallerde bu Kanunun köy encümenine ilişkin hükümleri uygulanır.

ç) Birlik encümeni kararları onaya tabi değildir.

(4) Birlik başkanı;

a) Birlik idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir.

b) Birlik başkanının görev ve yetkileri şunlardır: birliği yönetmek ve birliğin hak ve menfaatlerini korumak; bütçeyi ve kesinhesabı hazırlamak, uygulamak, izlemek, değerlendirmek ve meclise sunmak; birliği temsil etmek veya vekil tayin etmek; birlik meclisine ve birlik encümenine başkanlık etmek; birliğin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek; birliğin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek; yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak; birlik meclisi ve birlik encümeni kararlarını uygulamak; birlik meclisi ve birlik encümeninin yetkisi dışında kalan diğer ödenek aktarmalarını yapmak; birlik personelini atamak; birliği denetlemek; şartsız bağışları kabul etmek.

c) Birlik bütçesinin harcama yetkilisi birlik başkanıdır. Birlik başkanı bu yetkisini birlik genel sekreterine veya birlik müdürüne devredebilir.

ç) Birlik başkanı ile ilgili olarak bu maddede açıkça hüküm bulunmayan hallerde bu Kanununun muhtarla ilgili hükümleri uygulanır.

d) Türkiye Köyler Birliği başkanlığına bir kişi iki dönemden fazla seçilemez.

(5) Türkiye Köyler Birliğinin gelirleri şunlardır:

a) Üye köylerin ödemeleri gereken aylık üye aidatı, bu idarelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtından gönderilen ödeneğin binde ikisi oranında kaynaktan kesilerek İller Bankasınca ödenir.

b) Birliğin diğer gelirleri: taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler; kira ve faiz gelirleri; bağışlar; diğer gelirler.

(6) Türkiye Köyler Birliğinin giderleri şunlardır: Birlik hizmetlerinin yürütülmesi için yapılacak giderler; birliğin personeline ödenen ücret; seçilmiş organlarının üyelerine ödenen huzur hakkı, yolluk; hizmete ilişkin eğitim harcamaları; birliğin hizmet binalarının, tesislerinin, araç ve gereçlerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler; sigorta giderleri; dava takip ve icra giderleri; avukatlık, danışmanlık ve denetim ücretleri; kamu ve özel sektör kuruluşlarıyla yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri; temsil, tören ve ağırlama giderleri.

(7) Türkiye Köyler Birliğinin denetimi İçişleri Bakanlığınca yapılır.

(8) Türkiye Köyler Birliği Sayıştay denetimine tabi değildir. İçişleri Bakanlığının mali denetimi sonucunda tespit edilen kamu zararı üzerine yapılan kişi borcu teklifleri, birlik meclisinde görüşülerek karara bağlanır. Bu kararın örneği, Türkiye Köyler Birliğince İçişleri Bakanlığınca gönderilir. Karara karşı, İçişleri Bakanlığı veya hakkında kişi borcu çıkarılanlar on gün içinde idari yargıya başvurabilirler. İdari yargı kararı doğrultusunda işlem sonuçlandırılır. Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararı, zararın olduğu tarihten itibaren ilgililerden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Kanunu hükümlerine göre tahsil edilir.

(9) Türkiye Köyler Birliğinin organlarının veya bunların üyelerinin, görevleriyle ilgili bir suç nedeniyle haklarında soruşturma veya kovuşturma açılması halinde geçici bir tedbir olarak görevden uzaklaştırılmasına İçişleri Bakanı yetkilidir. Görevden uzaklaştırma ve göreve son vermeye dair diğer usul ve esaslar bakımından bu Kanunun köylerle ilgili hükümleri uygulanır.

(10) Birlik encümeninin başkan ve üyelerine encümen toplantılarına katıldıkları her gün için birlik başkanına (5.000), encümen üyelerine (2.000) gösterge rakamının Devlet

memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere, birlik meclisi tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenebilir. Ancak, huzur hakkı ödenecek gün sayısı, bir yıl içinde on iki günü geçemez.

(11) Mahalli idare seçimleri ile birlik organları kendiliğinden düşer. Yeni birlik organları seçilinceye kadar İçişleri Bakanı, Bakanlık personeli arasından bir başkan ve dört encümen üyesi atar.

(12) Türkiye Köyler Birliğinde çalışacak personel sayısı norm kadro ilke ve esaslarına göre İçişleri Bakanlığınca belirlenir. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurlar, İçişleri Bakanı onayı ile birlik genel sekreteri veya diğer üst yönetici kadrolarında görevlendirilebilir. Bu tür görevlendirmelerde ilgilinin kendi kurumundan aldığı her türlü malî ve sosyal hakları kesilmez, ancak kurumundan aldığı aylık ve diğer ödemelerin toplam tutarını geçmemek üzere birlik encümeni kararıyla ek ödeme yapılabilir.

(13) Türkiye Köyler Birliği hakkında, bu maddede açıkça hüküm bulunmayan hallerde bu Kanunun Köylerle ilgili diğer hükümleri uygulanır.

Genel düzenleme ve idari yaptırım yetkisi

MADDE 46- (1) Köy meclisi, kanunlara aykırı olmamak ve mahallin en büyük mülki idare amirinin onayı ile köy içi ulaşımın temini, su kaynaklarının korunması ve su şebekesinin kullanımı, kamu yapıları ve ortak hizmet alanlarının kullanımı, kamu düzeninin sağlanması, genel sağlık ve çevrenin korunması amacıyla, genel emirler çıkarabilir ve düzenleme yapabilir.

(2) Alınan emir, yasak ve düzenlemelere uymayan kişilerin fiilleri; 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesindeki emre aykırı davranış sayılır ve Kabahatler Kanunu hükümlerine göre yaptırım uygulanır.

Orman emvalinden yararlanma

MADDE 47- (1) Okul, ibadethane, köprü ve köy konağı gibi köyün mahalli müşterek ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılacak bina ve tesislerin yapım, bakım ve onarımında kullanılmak üzere köylere veya köylere hizmet götürme birliklerine, orman idaresinin en yakın satış istif yerlerinden maliyet bedeli karşılığında yapacak emval tahsis edilir.

Köye ait alacakların takip usulü

MADDE 48- (1) Köye ve köylerin kurdukları birliklere ait yargı yerlerinde yapılan yargılama masrafı, para cezaları, gecikme cezaları, sözleşmeden doğan alacaklar, kamu hizmetlerinin sunumundan doğan alacaklar, köy mallarının işgalinden doğan ecrimisil, bu Kanunun 47 nci maddesinde öngörülen cezalar, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilir.

(2) Köy mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. İşgal edilen taşınmaz mal, köyün talebi üzerine, mahallin en büyük mülki amirince en geç onbeş gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir. Fuzuli şagilden işgal nedeni ile ecri misil alınır.

(3) Köyün gelirleri, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile köy tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirleri hacz edilemez.

Ortak kullanılan yerlerdeki hakların devamı

MADDE 49- (1) Birkaç köy arasında ortaklaşa kullanılan sıvat, sulak, pınar, baltalık, mera, yaylak, kışlak gibi yerler eğer bir köy sınırı içinde kalıyorsa o köyün malı olmakla beraber diğer köyler de eskiden olduğu gibi bunlardan yararlanır.

(2) Köyler arasında ortaklaşa kullanılan yerler, bir köy sınırı içinde kalmıyorsa buralardan faydalanan köylerin ortak kullanımını devam eder.

Mücvir alana alınan köyler

MADDE 50- (1) 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 45 inci maddesi uyarınca belediyelerin mücvir alan sınırına alınan köylerde, ilgili belediye yol, su, kanalizasyon ve katı atık hizmetlerini sunmakla yükümlüdür.

(2) Birinci fıkrada sayılan hizmetler ilgili belediye tarafından yerine getirilmediği takdirde, belediye mücvir alan sınırları içine alınan köyler valinin teklifi, Bayındırlık ve İskân Bakanlığının görüşü ve İçişleri Bakanlığının onayı ile belediye mücvir alan sınırları dışına çıkarılabilir.

Kanunlarda yapılan atıflar

MADDE 51- (1) Diğer kanunlarda 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununa yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

(2) Diğer kanunlarda köy ihtiyar meclisine yapılan atıflar, bu Kanunla düzenlenen köy meclisine yapılmış sayılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Değiştirilen, Yürürlükten Kaldırılan ve Uygulanmayacak Hükümler

Değiştirilen eklenen hükümler

MADDE 52- (1) 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'un 30 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 30- a) Köy meclisine, o yıl için Türkiye İstatistik Kurumunca açıklanan geçerli yıl nüfusu esas alınarak;

Nüfusu 250'ye kadar olan köylerde 4

Nüfusu 251'den 1500'e kadar olan köylerde 6

Nüfusu 1500'den fazla olan köylerde 8

Üye seçilir.

Oyların tasnifi sonucunda en çok oy alanlardan başlanarak nüfusu 250'ye kadar olan köylerde ilk dört üye, nüfusu 251'den 1500'e kadar olan köylerde ilk altı üye ve nüfusu 1500'den fazla olan köylerde ilk sekiz üye asıl üye olur, bunlar kadar yedek üye seçilir.

b) Mahalle ihtiyar heyetine sekiz üye seçilir. Oyların tasnifi sonucunda en çok oy alan dört üye asıl, geri kalanlar ise yedek üye olur.”

(2) 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun Geçici 2 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu sınırlar içinde kalan köylerin tüzel kişiliği sona ererek mahalleye dönüşür. Bu şekilde oluşan mahallelerin katılacağı ilçe belediyesi, büyükşehir belediye meclisince

belirlenir. Orman köylerinin tüzel kişiliği devam eder. Ancak ormanlarla ilgili diğer kanun hükümleri saklı kalmak üzere bu köyler imar bakımından büyükşehir belediyesinin mücavir alanı sayılırlar. Bu köylerde yol, su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütme görev ve yetkisi ilgili büyükşehir belediyesine bağlı yol, su ve kanalizasyon idarelerine aittir.”

(3) 31/8/1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrası ve 32 nci maddenin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Mülki hudutları içinde verimli Devlet ormanı bulunan köylerde köy nüfusuna kayıtlı ve köyde devamlı oturan ihtiyaç sahibi hane reislerine, köyde barınmaları için yapacakları ev, ahır, samanlık, ambar ve kümes ihtiyaçları için yapacak emval bu ormanlar civarındaki istif veya satış istif yerlerinden tarife bedeli ile kesme, taşıma ve istif masrafları alınmak suretiyle bir defaya mahsus olmak üzere verilir. Bu maddeye giren inşaatlar için hak sahiplerinin talebi halinde bu yapacak emval yerine karşılığı, idarece nakit olarak ödenir. Tamiratlar için ise, en yakın istif veya satış istif yerlerinden maliyet bedelinin üçte biri üzerinden emval verilir veya karşılığı nakit olarak idarece ödenir. Okul, ibadethane, köprü ve köy konağı gibi köyün mahalli müşterek ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılacak bina ve tesislerin yapım, bakım ve onarımında kullanılmak üzere köylere veya köylere hizmet götürme birliklerine, orman idaresinin en yakın satış istif yerlerinden maliyet bedeli karşılığında yapacak emval tahsis edilir.”

“Mülki hudutları içinde verimsiz Devlet ormanı bulunan köylerde köy nüfusuna kayıtlı ve köyde devamlı oturan ihtiyaç sahibi hane reisleri ile hudutları içinde verimsiz Devlet ormanı bulunan ve nüfusu 2500’den aşağı olan kasabaların muhtaç halkına kendi ihtiyaçlarına sarf etmeleri şartıyla yapacakları ev, ahır, samanlık, ambar ve kümes ihtiyaçları için bir defaya mahsus en yakın satış istif yerlerinden maliyet bedeli karşılığı yapacak emval verilir. Okul, ibadethane, köprü ve köy konağı gibi köyün mahalli müşterek ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılacak bina ve tesislerin yapım, bakım ve onarımında kullanılmak üzere köylere veya köylere hizmet götürme birliklerine, orman idaresinin en yakın satış istif yerlerinden maliyet bedeli karşılığında yapacak emval tahsis edilir.”

(4) 26/5/2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 18 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Köylerin kurdukları birliklerin kamu hizmetine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmazları ve bunların inşa ve kullanımları ile iş makinesi alımı işlemleri Katma Değer Vergisi ve Özel Tüketim Vergisi de dâhil her türlü vergi, resim, harç, katılma ve katkı paylarından muaftır.”

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 53- (1) 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 36 ncı maddesinin 11 inci fıkrası, 72 nci maddesi, 73 üncü maddesi, 74 üncü maddesi, 77 nci maddesi, 78 inci maddesinin 1 inci fıkrası, ek 16 ncı, ek 17 nci, ek 18 inci, geçici 1 inci maddesi dışındaki madde, ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmış, yürürlükte kalan maddeler de 1’den başlamak üzere yeniden teselsül ettirilmiştir. 442 sayılı Kanunun adı Geçici Köy Korucuları ve Gönüllü Köy Korucuları Kanunu olarak değiştirilmiştir.

(2) 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 2 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (c) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

(3) 29/8/1977 tarihli ve 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasası yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici hükümler

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Mevcut köylerin yerleşik alanı sınırı tespiti bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde il özel idareleri tarafından yapılır.

Yürürlük

MADDE 54- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 55- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

KÖY KANUNU GENEL GEREKÇE

Mahalli idareler, 1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 123 ve 127 nci maddelerinde düzenlenmiştir. Anayasanın 123 üncü maddesinde idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği, idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına göre belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Bu itibarla ülkemizin idari sistemi temel olarak merkezi idare ve mahalli idare olarak iki temel eksene oturmaktadır. Anayasamızın ortaya koyduğu esaslara göre idare, kuruluş ve görevleriyle bir bütün olup kamu hizmetlerinin görülmesinde merkezi ve mahalli idareler uyum ve koordinasyon içinde hareket etmektedir. Bu çerçevede, mahalli hizmetlerin zamanında, yeterli, kaliteli, etkin ve ekonomik şekilde sunulmasını sağlayacak bir yerel yönetim sisteminin kurulması önem kazanmaktadır.

Anayasanın 127 nci maddesi “Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.

Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.

Mahalli idarelerin seçimleri, 67 nci maddedeki esaslara göre beş yılda bir yapılır.

Ancak, milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahalli idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler milletvekili genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır. Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir.

Mahalli idarelerin seçilmiş organlarının, organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve kaybetmeleri, konusundaki denetim yargı yolu ile olur. Ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir.

Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir.

Mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, kendi aralarında Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi

idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.” hükmünü amirdir.

Köy Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra üç yeni Anayasa yürürlüğe girmiş, yerel yönetimlerin diğer saç ayağını oluşturan belediye ve il özel idarelerinin hukuki yapıları yeniden düzenlenmiştir. 1982 Anayasasına göre, bir yerel yönetim birimi olan köylerin, Anayasanın 127 nci maddesinde öngörülen ilkeler ve kamu yönetimi düşüncesindeki değişime uygun olarak katılımcı bir anlayışla yeniden düzenlenmesinin anayasal bir zorunluluk olduğu görülmektedir.

58, 59 ve 60 ıncı Hükümetlerle Türkiye’de kamu yönetiminde kapsamlı bir reform çalışması başlatılmıştır. Bu reform çalışmalarının en önemli ayaklarından birisini de mahalli idarelerle ilgili olarak gerçekleştirilen yasal düzenlemeler oluşturmaktadır. 60 ıncı Hükümet Programında “İl özel idareleri, Belediyeler ve köylerden oluşan yerel yönetimlerimizin hizmet kapasitesini geliştirmek ve finansman imkânlarını kuvvetlendirmek yeni hükümetimizin temel öncelikleri arasında yer alacaktır.

Bu çerçevede, geçen dönem hazırlıklarını tamamlamış olduğumuz İl Özel İdareleri ve Belediye Gelirleri Kanun Tasarısı bu dönemde çıkarılarak yerel yönetimlerimiz mali yönden de güçlendirilecek, Köy Kanunu da yenilenecektir.” Denilmektedir.

Mahalli idarelerle ilgili olarak reform süreci içinde;

- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu,
- 5393 sayılı Belediye Kanunu,
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu,
- 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ve
- 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun,
- 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun,
- 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun,

çıkarılarak yürürlüğe konmuştur.

Yeni yasal düzenlemelerde; demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hak ve özgürlüklerine önem verme, katılımcılık ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliğinin ön plana çıkarılması; saydamlık, açıklık, hesap verme sorumluluğu, yerinden yönetim, öngörülebilirlik, yetki devri ve yerindelik prensipleri esas alınmıştır.

Yeni mevzuatla merkezi idarece yürütülen mahalli nitelikli kamusal hizmetlerin yerel yönetimlere devri sağlanmıştır. Bu düzenlemeler sonrasında yerel hizmetlerdeki nitelik ve nicelik açısından gözlemlenen iyileşme ve bu hizmetlere ulaşmada sağlanan kolaylıklar, yapılan bu yasal düzenlemelerin yerinde ve isabetli olduğunu göstermektedir. İl Özel İdaresi Kanunu ve Mahalli İdare Birlikleri Kanununda yapılan değişikliklerle de il özel idareleri ve mahalli idare birliklerinin hizmet alanları genişletilmiştir. Özetle, mahalli idareler alanında yapılan bu değişikliklerle, hem bu alanı düzenleyen temel mevzuat çağdaş esaslara göre yenilenmiş hem de mahalli idare sistemimizin uluslararası normlara ve özellikle de Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartına uyumu sağlanmıştır.

Daha önce merkezi idare tarafından yürütülen yerel nitelikli birçok kamu hizmeti yerel yönetimlere devredilmiştir. Bu kapsamda, sadece hizmetler devredilmemiş, aynı zamanda kaynak bölüşümü de yeni esaslara bağlanmıştır. Yerel yönetimlerin kaynaklarının artırılması sürekli bir hedef olarak görülmüş ve bu konuda yerel yönetimlerin mali kapasiteleri önemli oranda artırılmıştır.

Mahalli müşterek nitelikli kamu hizmetlerinin yürütülmesi sırasında halka hesap veren, demokratik, şeffaf, öngörülebilir ve iyi yönetim ilkelerinin egemen olduğu bir mahalli idare yapısının kurulması için mahalli idarelerde yeniden yapılanma çalışmaları başlatılmış ve bu idarelerin, sorumluluk, görev ve hizmet alanında birçok temel düzenleme gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, mahalli idareleri düzenleyen temel kanunlar yeniden ele alınarak günün şartlarına uygun, çağdaş yönetim ilkelerini esas alan, idari süreçlerde sivil katılıma önem veren bir yerel yönetim anlayışı hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Ancak, bu sürecin eksik kalan unsuru köy idareleridir.

442 sayılı Köy Kanunu 1924 yılında yürürlüğe girmiştir. Kanun 1924 ve devamındaki birkaç on yıl boyunca yeterliliğini korumuştur. Ancak, Türkiye'deki sosyal, ekonomik ve kültürel değişim süreci Kanunun pek çok maddesini aşındırmış ve işlevsiz kılmıştır. Köy Kanunu yürürlüğe girdiği yıl Türkiye nüfusunun % 85'i köylerde yaşarken 2008 yılında bu oran % 17'dir. 1924 yılından günümüze kadar köy nüfusu nerede ise aynı kalırken, köylerin nüfus içindeki payı sürekli azalmıştır. Türkiye'de toplam köy sayısı 34.146, köy altı yerleşim yerleri (mezra, kom v.s.) sayısı ise 47.081'dir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2008 Nüfus Sayımı sonuçlarına göre toplam köy nüfusu 12.047.755'tir. Ortalama köy nüfusu 353 kişidir. Köy idarelerine yönelik bir düzenleme 80 bin dolayında yerleşim ve 12 milyon nüfusu doğrudan etkileyecektir.

1924 yılı şartlarında tanımlanan köy idaresinin görevleri de kentleşme, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelere paralel olarak anlamını ve önemini yitirmiştir. Örneğin, köy namına nalbant, bakkal, arabacı dükkânları yaptırmak; Devlet parasını kıymetinden aşağı aldirtmamak; bir adamın suda veya başka suretle başına bir felaket gelince onu kurtarmak gibi görevler 2009 yılı Türkiye'sinin idari ve sosyal yapısı ile uyumlu olmayan işlevsiz görevlerdir.

Köy gelirleri de zamanla anlamsız hale gelmiştir. Salma geliri 442 sayılı Köy Kanununun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasında ve EK 1 maddesi ile düzenlenmiştir. Köy işlerini gören köyün aylıklı adamlarının aylık ve yıllıklarıyla köy sınırları içinde yapılacak mecburi köy işlerine yetmezse;

“En yüksek haddi yirmi lirayı aşmamak üzere herkesin hal ve vaktine göre köy ihtiyar meclisi kararıyla köyde oturanlara ve köyde maddi alakası bulunanlara salma salınır.”

“Salma köyde oturanlar için hane başına tevzi edilir. Bir hanede oturanların kendilerine ait gelirleri olduğu takdirde bunlar dahi ayrı hane sahibi sayılırlar. Köy haricinde oturup da köyde maddi alakası bulunanların vergi miktarı, o köydeki alaka ve istifadelerinin derecesi nisbetiyle ölçülür ve ona göre tayin olunur.”

Salma aslında bir baş vergisidir. Vergi adaletine uygun değildir. Yeni Türk Lirası uygulamasından önce, fiilen ekonomik değerini yitirmişti. Salma, YTL sonrası dönemde bir ölçüde anlamlı hale gelse de uygulanmasındaki güçlükler, meblağın düşüklüğü, ödenmediği

takdirde tahsilinin zorluğu ve cebri tahsilâtta verimliliğinin düşüklüğü gibi nedenlerle çok fonksiyonel değildir.

442 sayılı Köy Kanununun 15 inci maddesi “*Köy işlerinin birçoğu bütün köylü birleşerek imece ile yapılır.*” hükmünü taşımaktadır. İmece köy bütçesinde akçal karşılığı ile gösterilir. Bu açıdan köyün gelirleri arasında sayılmalıdır. Ancak, köylerde geleneksel yapının zayıflaması imece uygulamalarının da büyük ölçüde etkinliğini yitirmesi sonucunu doğurmuştur.

Tüm bu gelişmeler, 442 sayılı Köy Kanununun esaslı bir değişime tabi tutulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu amaçla kanun yeniden ele alınmak suretiyle yazılmış, toplumsal talep ve ihtiyaçlar dikkate alınarak ilgili tarafların katkıları da sağlanarak yeni Köy Kanunu Taslağı hazırlanmıştır.

Köyler nüfus esasına göre kademelendirilerek küçük köyler için köylere hizmet götürme birlikleri işlevsel kılınacaktır. Bu suretle ölçek ekonomilerinden yararlanılarak daha az maliyetle, daha büyük ve etkili hizmet sunumu gerçekleştirilecektir. Köylere hizmet götürme birlikleri 2005 yılından bu güne kadar uygulanan ve büyük başarı elde edilen KÖYDES Projesi ile kendilerini ispatlamış demokratik birimlerdir. Köylerin % 76,88’inin nüfusu 1.000’in altındaki yerleşimlerdir. Nüfusu 5.000’in üzerinde yer alan köylerin tüm köyler içindeki nüfus payı yalnızca % 0,11’dir. Köylerin kademelenmesine dayalı model ölçek ekonomilerinin sağlanmasını kolaylaştıracaktır. Köylere genel bütçe tahsilâtından pay verilmesi ile köy idarelerinin mali yapısı da kuvvetlendirilmiş olacaktır.

Günümüz dünyasında ülkeler arasında ciddi gelişmişlik farkları bulunmaktadır. Gelişmiş ülkelerin kendi içinde bölgesel, kentsel-kırsal alanlar arasındaki farkları ile şehirlerin birbiriyle olan gelişmişlik farkları gelişmekte olan ülkelere göre daha azdır. Bu ülkeler gelişim süreçlerinde ekonomik gelişmelerine paralel olarak kendi içindeki gelişmişlik farklarını da azaltabilmişlerdir.

Cumhuriyet tarihi boyunca başta sanayi olmak üzere birçok alanda yatırımlar gerçekleştirilmiştir. Cumhuriyetin kurulduğu tarihte 13 milyonluk ülke nüfusunun büyük çoğunluğu kırsal alanlarda yaşamaktaydı. Bu gerçeğin farkına varılarak kırsal alanda yaşayan nüfus çoğunluğunun altyapı ihtiyaçlarını karşılamak ve yaşam standartlarını yükseltmek amacıyla 1924 yılında Köy Kanunu çıkarılmıştır. İzleyen dönemde kurulan değişik bakanlıklar ve bunlara bağlı birimler kanalıyla kırsal alan altyapısının tamamlanması için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu alandaki çalışmaların en kapsamlısı ise, 2005 yılında uygulamaya konulan Köylerin Altyapısının Desteklenmesi (KÖYDES) Projesidir.

2005 yılında ülke genelinde (İstanbul ve Kocaeli illerimiz haricindeki) 79 ilde uygulamaya konulan KÖYDES Projesi ile; susuz veya suyu yetersiz köy ve bağlularının sağlıklı ve yeterli içme suyuna kavuşturulması ile köy yollarının kalite ve standartlarının yükseltilmesi, alt yapı hizmetleri konusundaki mağduriyetlerin büyük ölçüde giderilmesi ve bu alanlardaki hayat kalitesinin iyileştirilmesi hedeflenmektedir. KÖYDES Projesi, vali ve kaymakamların önderliğinde, il özel idareleri ve köylere hizmet götürme birlikleri aracılığı ile mahalli imkân ve kabiliyetleri en verimli şekilde kullanarak, henüz içme suyu ve yolu bulunmayan veya yetersiz olan köylerimizin yeterli ve sağlıklı içme suyuna kavuşturulmasını, köy yollarının yapılmasını ve standartlarının yükseltilmesini hedeflemiştir.

İllere tahsis edilen ödenekler; temel bileşenler analizi yöntemi denilen; illerin yatırım ihtiyaçları ve kapasiteleri göz önünde bulundurularak, KÖYDES Projesi temel amacına odaklı çok sayıda değişkenin analizlere dahil edildiği, kırsal altyapı yetersizliklerinin giderilmesine öncelik veren, bilimsel bir dağıtım yöntemi ile belirlenmektedir.

Proje kapsamında 2005 ve 2009 yılları arasında;

- 2005 yılında 200 milyon TL,
- 2006 yılında 2 milyar TL
- 2007 yılında 2 milyar TL
- 2008 yılında 500 milyon TL
- 2009 yılında 500 milyon TL olmak üzere
- Toplam 5,2 milyar TL ödenek tahsis edilmiş, bu ödeneğin şu ana kadar 5,1 milyar TL'lik kısmı birlik hesaplarına gönderilmiş ve kırsal alanda önceliklendirilen sorunların tamamına yakını çözüme kavuşturulmuştur.

KÖYDES Projesi ile aynı zamanda; ülkemizdeki alt yapı hizmetlerinin yaygınlaştırılması yoluyla hem bölgeler arası hem de iller arası kalkınmışlık farklılıklarının giderilmesi hedeflenmektedir. Bu nedenle uygulamada her yıl ödenek dağılımı kriterleri belirlenirken daha az gelişmiş iller ve bölgeler lehine iyileştirmeler yapılmıştır. Köy alt yapısının en sorunlu olduğu Karadeniz Bölgesi (% 27,9), Doğu Anadolu Bölgesi (% 21,3) ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerine (% 14,0) toplam ödeneğin % 63,2 si aktarılarak diğer bölgelerle aralarındaki kalkınmışlık farkının azaltılması yoluna gidilmiştir.

Kapsamı ve bütçeden ayrılan kaynağıyla KÖYDES Projesi, Türkiye'de 21 nci yüzyılda hâlâ yolsuz ve susuz yerleşim yerlerinin bulunmasının kabul edilemez olduğu bilinciyle köye ve köylüye yönelik Cumhuriyet tarihindeki en önemli kırsal kalkınma projesidir.

Yeni Köy Kanunu KÖYDES benzeri başarıların sürekliliğinin sağlanmasına yönelik küçük köylerde köylere hizmet götürme birliklerini ön plana çıkaran, büyüklerinde ise teşkilat ve mali kaynakları kuvvetlendirilmiş köy idareleri ile hizmetleri ifa etmeyi mümkün hale getirmeyi amaçlayan bir yaklaşım benimsemiştir.

Köy idarelerindeki yetersizlikler Cumhuriyet tarihi boyunca çoğu merkezi hükümet takviyesini öngören örnek köy, merkez köy, toplum kalkınması, köy-kent gibi modellerle çözüm aranmıştır. Bunlarla kısmi bir takım başarıya ulaşılmışsa da köy idarelerinin sorunları büyük ölçüde varlığını sürdürmüştür. Yeni Köy Kanunu mahalli müşterek nitelikli hizmetlerin mahalli bir yapıya görülmesini amaçlamaktadır.

Mevcut köy idarelerinin yapısını andıran, köyde gelenekselleşmiş köy meclisi ve muhtar gibi organlar köy halkı tarafından bilinen yapılardır. Yeni Kanunda bu yapılar büyük ölçüde geliştirilerek muhafaza edilmiştir. İşlevini yitiren köy derneği kaldırılmıştır. Geçici köy korucuları ile ilgili düzenlemeye dokunulmamış, mevcut 442 sayılı Köy Kanununda bunlarla ilgili hükümler korunarak 442 sayılı Köy Kanununun adı Geçici Köy Korucuları ve Gönüllü Köy Korucuları Kanunu olarak değiştirilmiştir.

15 Ekim 1985 tarihinde imzaya açılan, Türkiye'nin 21 Kasım 1988'de imzaladığı Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının 4 üncü maddesinin 3 üncü bendinde “Kamu sorumlulukları genellikle ve tercihan vatandaşa en yakın olan makamlar tarafından kullanılacaktır. Sorumluluğun bir başka makama verilmesinde, görevin kapsam ve niteliği ile yetkinlik ve ekonomi gerekleri göz önünde bulundurulmalıdır.” düzenlemesi vardır. Köy halkına en yakın idare köy ve bunların kurdukları köylere hizmet götürme birlikleridir.

2004 yılında Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 2005 yılında Belediye Kanunu, İl Özel İdaresi Kanunu, Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ile Türk Mahalli İdare Sistemi büyük bir dönüşüm ve yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Bu sistemin düzenlenmemiş son unsuru köy idaresidir. Köy Kanunu değişen toplumsal, ekonomik ve demografik koşulların zorunlu kıldığı bir düzenlemedir. Ölçek ekonomilerinden yararlanılarak bu idarelerin idari ve mali kapasitelerini artırmak amaçlanmıştır. Bu itibarla köy idareleri kademelendirilmiş, sisteme destek olarak köylere hizmet götürme birlikleri dâhil edilmiştir.

Köy idarelerinin idari ve mali kapasitelerinin artırılması suretiyle kırsal alanda yer alan sıkıntılar azalacaktır. Köyler gerçek birer mahalli idare olarak tasarlanmaktadır. Geri çağırma gibi yeni müesseseler sisteme dahil edilmektedir. Bu suretle katılımcı, şeffaf, saydam ve hesap verebilir kamu yönetimi anlayışının hakim kılınması hedeflenmiştir. Yeni Köy Kanununun Türkiye'nin 21 inci yüzyıldaki kırsal kalkınma sürecinde önemli katkıları beklenmektedir.

KÖY KANUNU TASARISI TASLAĞI MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanunu yaklaşık 85 yıldır yürürlüktedir. Kanunun yürürlüğe girdiği 1924 yılında, Türkiye nüfusunun % 85'i köylerde, % 15'i şehirlerde yaşamaktaydı. Zaman içinde ülkemizin sosyal, ekonomik, demografik ve kültürel yapısında köklü değişimler yaşanmıştır. Kentlerde yaşayan nüfusun oranı % 82'lere ulaşırken köylerde yaşayan nüfusun oranı % 18'e düşmüştür. Bu değişime bağlı olarak, kırsal alandaki ihtiyaçların kapsam ve niteliği de değişme uğramıştır. Değişen ve artan ihtiyaçlara Köy Kanununda öngörülen hukuki yapıyla cevap verilemez hale gelmiştir. Bu amaca yönelik olarak yeni Köy Kanunu ele alınmıştır.

Madde 2- Kapsam maddesidir.

Madde 3- Temel kavramların tanımı net bir şekilde yapılarak özellikle Köy tanımlanmaktadır. Bu tanımda 442 sayılı Kanunda yer alan tanımdan da yararlanılarak 85 yıllık bir operasyonel tanım terk edilmemiştir.

Madde 4- Köy kanunu ile birbirinden farklı köylere tek tip bir idari model getirilmesinin çeşitli sorunlara yol açtığı görülmektedir. 100 nüfuslu bir köyle 500 ya da 1.000 nüfuslu köylerin ihtiyaç ve imkânları birbirinden çok farklı olabilmektedir. Bu itibarla yeni Köy Kanunu bu farkları göz önüne alarak köy nüfuslarına bağlı olarak üç grup köy öngörmüş; bunun paralelinde görev, gelir ve organları kademelendiren bir anlayış benimsemiştir.

Madde 5- 442 sayılı Köy Kanununda köy kurulmasına ait bir hüküm bulunmamaktadır. Yeni kanun köy tanımı dışında köy kurulmasını da yeni bir anlayışla düzenlemektedir. Köy kurulmasında coğrafi, ekonomik, sosyal şartlar ile nüfus ve kamu hizmetlerinin gerekleri göz önünde bulundurulur. Köy kurulması böylece belli ölçütlere bağlanmaktadır. Ayrıca çeşitli olağanüstü ve mücbir nedenlerle de İçişleri Bakanlığına köy kurulma imkânı tanınmaktadır.

Madde 6- Yeni kurulan bir köyün sınırlarının, kuruluşu izleyen üç ay içinde tespit edilmesi öngörülerek sınır ihtilafını en aza indirecek modern ve bilimsel kıstaslar öngörülmektedir. 442 sayılı Kanunun kabul edildiği tarihte coğrafi koordinat esasının uygulanması söz konusu değildi. Ancak, günümüz teknik ve bilgi düzeyi bu imkânları sağlamaktadır.

Madde 7- Bu madde ile köy sınırını kesinleşmesine yönelik usul belirlenmektedir. Köylerin sınırı; yeni kurulan köy ile sınırdaş köy meclislerinin kararı, kaymakamın görüşü ve valinin onayı ile kesinleşir. Kesinleşen sınır kararları ile dayanağı olan belgelerin birer örneği; köy muhtarlığına, tapu sicil müdürlüğüne ve il özel idaresine gönderilir.

Madde 8- İl ve ilçe sınırlarının değiştirilmesini gerektirecek sınır uyuşmazlıkları dışında 442 sayılı Kanuna göre çok basit ve hızlı bir sistem getirilmektedir. Zira, köyler arası sınır toplum ve idarenin kaynak ve zaman kaybına yol açmaktadır. Ayrıca ihtilaflar iyi komşuluk esasına dayalı ve yardımlaşma kültürü içinde yaşayan köyler ve köylüler arasında gereksiz ve derin husumetlere yol açmaktadır. Bu itibarla bu ihtilafların çok seri bir şekilde çözülmesi önem taşımaktadır.

Madde 9- Yerleşim yerlerinin adları konusu iki açıdan ele alınmalıdır. ilkin, bunların belli bir istikrar içinde korunması zorunluluğudur. Haberleşme, iletişim açısından bu önemlidir. İkincisi ise, sakinlerin kendi yaşadıkları yerle ilgili bu en temel konuda söz sahibi olabilmeleridir. Bu itibarla madde ad belirlemede çok basit ve seçilmişlerin tercihini ön plana çıkaran bir sistem benimsemiş, ama istikrarı sağlamak için de bir onay şartı koymuştur.

Madde 10- Köy tüzel kişiliğinin kaldırılması açısından günün koşullarına uygun olarak objektif kurallar getirilerek yetki eskiden olduğu gibi İçişleri Bakanlığına verilmiştir. Ayrıca tüzel kişiliğin kaldırılmasında personel, hak ve alacaklar ile borçların durumu da netleştirilmiştir.

Madde 11- Köylerin görevleri sayma usulü ile belirtilmiştir. Ancak, köylerin kademelenme modeline uygun görevleri de birinci, ikinci ve üçüncü grup köyler arasında kademelendirilmiştir. Nüfusları itibarıyla bu üç grup köyün ihtiyaçları ve imkanları farklılık gösterdiğinden görevlerinin de kademelendirilmesi önem arz etmektedir. Ancak, küçük olmakla birlikte idari ve mali kapasiteleri diğer grup görevlerini de ifa edebilecek köy idarelerine bu imkanı sağlayan bir düzenleme getirilmiştir. Hizmetlerin yerine getirilmesinde ise öncelik sırasının köyün mali durum ve hizmetin ivediliği kıstaslarına dayalı olarak köy meclislerince belirlenmesi usulü öngörülmüş, bu şekilde halk idaresinin ortaya çıkması amaçlanmıştır.

Madde 12- 442 sayılı Köy Kanununda öngörülen ancak işlevsiz olan köy derneği kaldırılmış; ihtiyar meclisinin adı 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa paralel olarak köy meclisi adını almış, geleneksel ve kurumsallaşmış bir isim olan muhtar muhafaza edilmiştir.

Madde 13- Köy meclisi köyün karar organıdır. Köy meclisi, köylerin kademelenmesi modeline dayalı olarak üç grup köyde farklı sayılarda üyeden oluşmaktadır.

Madde 14- Köy meclisinin görev ve yetkileri günümüz sosyal ve idari koşullarına bağlı olarak yeniden tanımlanmıştır. Anlamsız görevler yerine İl Özel İdaresi Kanunu ve Belediye Kanununa paralel ama köyün şartlarına uygun daha anlamlı görevler tanımlanmıştır. Yine yönetim kavramına dayalı olarak köyü ilgilendiren önemli işlerin karara bağlanması için tüm seçmenlerin görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapmak hususunda köy meclisine yetki verilmiştir.

Madde 15- 442 sayılı Köy Kanununda öngörülen toplantı periyodu haftada birden ayda bire çıkarılmıştır. Uygulamada Kanundaki açık hükme rağmen sosyal koşullara bağlı olarak muhtar ve üyelerin her hafta toplanması mümkün olmamaktaydı. Bu durum ise gereksiz ihtilaflara yol açtığı gibi idarenin kaynak ve zaman kaybına da yol açmaktaydı. Meclis toplantı zamanı bu sıkıntıları telafi etmeye yönelik olarak ayda bir şekilde belirlenmiştir. Yine meclisin toplantı ve karar yeter sayıları ile çalışma usulü ihtilafa yol açmayacak şekilde tespit edilmiştir. Toplantıların halka açık olması ve kararların halka duyurulması hükmü getirilmiştir.

Madde 16- 442 sayılı Köy Kanununda “Köy muhtarının köylü faydasına olmayan kararlarını kaymakam bozabilir. Fakat, onun yerine kaymakam kendiliğinden karar veremez. Karar, gene köylü tarafından verilir.” hükmü yer almaktadır. Kaymakamın genel bozma yetkisi kaldırılmıştır. Bunun yerine bir takım önemli sınırlı sayıda köy meclis kararı belirlenerek bunların onayı sistemine geçilmiştir. Madde bu haliyle daha demokratik, merkezi hükümet-mahalli idare dengesini koruyan bir yaklaşım benimsenmiştir.

Madde 17- Köy meclis üyelerinin ve muhtarın yükümlülükleri ve yasakları köylerin kademelenmeleri anlayışına paralel olarak düzenlenmiştir. Birinci grup köylerde yasak ve yükümlülük sınırı geniş tutulurken, ikinci ve üçüncü grup köylerde köy nüfuslarının sınırlı olması nedeniyle yasak ve yükümlülükler alanı daha dar tutulmuştur.

Madde 18- Meclis üyeliğinin sona ermesi hususunda uygulamada çıkan bir takım sorunları gidermeye yönelik olarak net ve detaylı bir düzenlemeye gidilmiş, Anayasanın 127 nci maddesine uygun olarak meclis üyeliğinin kaybedilmesi hususu Danıştay’ın kararına bağlanmıştır.

Madde 19- Köy meclisinin feshi il genel meclisi ve belediye meclisindeki feshe paralel bir şekilde ve açıkça tanımlanmıştır. Ayrıca Anayasa'nın 127 nci maddesindeki ilke ve esaslara uygun bir şekilde fesih konusunda nihai karar mercii Danıştay olarak belirlenmiştir.

Madde 20- Kanunda yazılı maddelere dayalı olarak meclisin boşalması halinde nasıl bir usul izleneceği 442 sayılı Köy Kanunuyla düzenlenmemiştir. Bu alandaki boşluğu gidermek için mülki idare amirine kamu görevlileri ya da köyden seçilme yeteneğine sahip kişiler arasında üç kişiyi görevlendirme yetkisi verilmiştir.

Madde 21- Muhtar mahalli idare anlayışına uygun bir şekilde köyün başı ve tüzel kişiliğin temsilcisi olarak tanımlanmaktadır.

Madde 22- 442 sayılı Köy Kanununda yer alan muhtarın göreceği köy işleri ve devlet işleri ayırımından vazgeçilmiş, bunun yerine mahalli idare organlarının başı sıfatıyla ve günün koşullarına uygun olarak görevleri yeniden tanımlanmıştır.

Madde 23- Muhtarlığın sona ermesi sayma usulü ile tespit edilmiş, Anayasanın 127 nci maddesindeki ilke ve esaslara uygun olarak muhtarlığın Danıştay kararı ile sona ereceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 24- Muhtarlığın boşalması halinde yapılacak işlemler herhangi şüpheye mahal bırakmadan ilke, esas ve usuller bazında düzenlenmektedir. Burada muhtar görevlendirilmesi yeni yönetim anlayışına ve demokratik kurallara uygun bir biçimde tanımlanmaktadır.

Madde 25- Köy muhtarının izin hakkı açıkça belirtilmiştir. Muhtarın yerine vekalet edecek meclis üyesini belirleme yetkisi açıkça madde hükmüne işlenmiştir.

Madde 26- Muhtarların aldıkları muhtar ödeneği 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasıyla düzenlenmiştir. Bu madde ve bu Kanunun 53 üncü maddesiyle 2108 sayılı Kanunun yürürlüğü kaldırılmıştır. Köy ve mahalle muhtarı ödenekleri köylerin kademelenme esasına dayalı olarak bu maddede düzenlenmiştir. Köy ve mahalle muhtarı ödenekleri önemli ölçüde iyileştirilmiştir. Ayrıca köy ve mahalle muhtarlarının sosyal güvenlik primleri sosyal güvenlik primleri muhtarlık ödeneğinin ödendiği kurum tarafından doğrudan Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenecektir. Bu açıdan muhtarlara iyileştirme sağlanmıştır.

Madde 27- 442 sayılı Köy Kanununda yer alan köy organlarının tarafsızlığı hükmü aynen korunarak yer almıştır.

Madde 28- Türk mahalli idare sistemine yeni bir kurum olarak "geri çağırma" kazandırılmaktadır. Köy idarelerinde görevini seçmen memnuniyetini karşılayacak şekilde yerine getirmeyen köy organları seçmenler tarafından maddede yazılı ilke, usul ve esaslara göre belirlenmiştir. Bu usulün zamanla diğer mahalli idareler içinde uygulanmasının yararlı olacağı, demokrasimiz açısından katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Bu açıdan köy idarelerindeki geri çağırma uygulamaları pilot uygulama hüviyetinde olacaktır.

Madde 29- Köy organlarının ve üyelerinin görevden geçici bir tedbir olarak uzaklaştırılmaları 442 sayılı Köy Kanununda düzenlenmemiştir. Uygulama belediyelerdeki düzenlemeye paralel olarak yürütülmekte ve yetki İçişleri Bakanı tarafından kullanılmaktadır. Görevden uzaklaştırma uygulama paralelinde açıkça madde metninde düzenlenmiş ve hukuki boşluk doldurulmuştur.

Madde 30- Köy tüzel kişiliğini davalarda temsil yetkisi ve bu yetkinin sınırları düzenlenmiştir.

Madde 31- İhtiyaç halinde mimar, mühendis, veteriner gibi nitelikli personel istihdamı olanaklı hale getirilmektedir. Köy katibi, bekçi, çoban gibi geleneksel görevliler

korunmaktadır. Günümüz koşullarında özellikle mali olanakları iyi durumda olan büyük köylerin mühendis ve veteriner gibi nitelikli personele ihtiyaçları olabilmektedir. Köy gruplarına göre köylere tahsis edilecek kadroların unvanlar itibarıyla sayıları, dereceleri ve çalışma usul ve esasları ile çalışanlarla yapılacak sözleşmelerin kapsamı, süresi ve şekli hususunda İçişleri Bakanlığına yönetmelik çıkarma görevi verilmiştir. Böylelikle köylerin kademelenme modeline uygun personel istihdamı sağlanmaktadır.

Madde 32- Köy bekçisi, yetki ve sorumluluk bakımından günümüz koşullarına ve fiili uygulamalara uygun olarak yeniden tanımlanmaktadır. Bunların eğitimi ve denetimi vali ve kaymakamlara verilmektedir. Ayrıca 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununa gönderme yapılarak köy bekçilerinin zor ve silah kullanma sınırları hukuk devletinin ilke ve esaslarına uygun olarak düzenlenmektedir.

Madde 33- 442 sayılı Köy Kanununda imece ve salma en önemli gelir kaynağı olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak bunlar da değişen ekonomik ve toplumsal koşullara bağlı olarak zaman içinde işlevsiz kalmıştır. Bu itibarla köy gelirlerinin yeniden tanımlanması zaruret haline gelmiştir. Köylerin idari ve mali kapasitelerinin güçlendirilmesi, görevleri ile orantılı gelir imkânlarıyla donatılmaları yani mali tevzinin sağlanması için bir takım ilave gelirler koyulmuştur. Bu alandaki en önemli düzenleme genel bütçe ve vergi gelirlerinden ayrılacak binde beş oranındaki pay ile il özel idarelerinin gerçekleştiren en son yıl bütçe gelirlerinden ayrılacak yüzde bir oranındaki paydır. Bu paylar kademelenme modeline bağlı olarak birinci grup köylerde köy ve köyün üyesi olduğu köy hizmetleri götürme birliğine yarı yarıya, diğer grup köylerde köylerin üyesi olduğu köylere hizmet götürme birliklerine aktarılacaktır. 2005 yılından bu yana uygulanan KÖYDES Projesiyle köylere hizmet götürme birlikleri kendilerini ispat etmiş, kırsal kalkımda önemli görevler üstlenebilecek demokratik idari birimler olarak ön plana çıkmıştır. Bu yapının kalıcı ve sürekli bir şekilde sistemde yer almasının kıt kaynakların etkin kullanımı açısından uygun olduğu değerlendirilmektedir. Madde metni ile vali ve kaymakamların başkanlığında il genel meclisi üyeleri ile köy muhtarlarından oluşan meclis ve encümen yapısıyla etkin ve demokratik bir yönetime sahip bu birlikler güçlendirilmektedir.

Madde 34- Köy giderleri köyün görevlerine bağlı olarak sayma usulü ile belirlenmektedir.

Madde 35- 442 sayılı Köy Kanununda yer alan bütçe usul ve esasları tamamen değiştirilmektedir. Köy bütçelerinin mülki idare amirine onaylatılması usulü tamamen kaldırılmaktadır. Ayrıca kademelenme modeline uygun olarak birinci grup köylerde bütçe, ikinci ve üçüncü grup köylerde daha basit gelir ve gider hesabı tutulması öngörülmektedir. Bu madde ile köylerin mali yönetimleri rahatlatarak kırtasiyecilik önlenmektedir.

Madde 36- Yılı bütçesinin kesin hesabının, muhtar tarafından hesap döneminin bitiminden sonra şubat ayı içinde meclise sunulması ve meclis tarafından kabul edilmesi hükmüne bağlanmıştır.

Madde 37- Köylerin denetimi şeffaf ve saydam, hesap verilebilir yönetim anlayışına uygun olarak düzenlenmektedir. Bu husustaki yetki vali ve kaymakamlara verilmiştir. Denetim sonucunda tespit edilen kamu zararı ile ilgili pratik bir yöntem getirilmiştir.

Madde 38- Köyler ihale uygulamaları açısından 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi değildir. Bu husus köylerin durumlarına bağlı olarak İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Madde 39- Köylerde ihale komisyonu ve yasaklar madde metninde açıkça belirtilmekte, kamu kaynaklarının etkin kullanımına imkân verecek şekilde ilke ve esaslar belirlenmektedir. Köylerde ihale komisyonu köy meclisi olarak belirlenmiştir.

Madde 40- Köyler kırsal kalkınma açısından önemli birimlerdir. Bu açıdan köyün kamu hizmetine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmazları ve bunların inşa ve kullanımları ile iş makinesi alımı işlemleri Katma Değer Vergisi ve Özel Tüketim Vergisi de dâhil her türlü vergi, resim, harç, katılma ve katkı paylarından muaf tutularak köy lehine pozitif bir ayrımcılık benimsenmiştir.

Madde 41- Kırsal alan yenileme planı ile kentlerimizde uygulanan kentsel dönüşüm projelerinin kırsalda izdüşümü olacak yeni bir müessese getirilmektedir. Planlı ve yaşanabilir kırsal alan yerleşiminin teminine yönelik planlama, mülkiyet ve finansman hususlarını düzenleyen yeni ve çağdaş bir müessese getirilmektedir.

Madde 42- 442 sayılı Köy Kanunu'nda da ön görülen köy yerleşim alanının belirlenmesi düzenlenmesine paralel bir şekilde yeni kanunda da düzenlemeler öngörülmektedir. Eski düzenlemenin dışında daha gelişmiş bir model benimsenerek köyün planlı gelişimi amaçlanmış, köy idaresinin mülkiyet durumu özenle ve yeniden tanımlanmıştır. Köy yerleşim planına göre köyde ikamet eden evi bulunmayan ihtiyaç sahiplerine arsa verilmesi düzenlemesi genişletilerek köye dönüşü de teşvik edecek şekilde köy nüfusuna kayıtlı olanlarda kapsam altına alınmıştır.

Madde 43- Köyler, bağlı oldukları ilçede kurulan köylere hizmet götürme birliklerinin doğal üyesidir.

Madde 44- Köy mahalli idaresinin il özel idaresi, köylere hizmet götürme birlikleri, belediyeler, diğer köyler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıyla ilişkileri ortak hizmet projesi uygulama usul ve esasları çeşitli durumlara göre madde metninde açıkça tanımlanmıştır.

Madde 45- Belediyelerde olduğu gibi köyler için de Türkiye genelinde Türkiye Köyler Birliği adı altında yeni bir birlik kurulmaktadır. Köylerin menfaatlerini korumak, rehberlik etmek, köyler arasında yardımlaşma ve işbirliğini teşvik etmek, iyi uygulama örneklerini yaygınlaştırmak, personelin eğitimini sağlamak, köylerle ilgili kanun hazırlıklarında görüş bildirmek amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik olarak kurulmuştur. Birlik aynı zamanda muhtarlarımızın üst örgütlenme konusundaki, taleplerini de karşılamaya yönelik düşünülmüştür.

Madde 46- Köy idarelerine, köy içi ulaşımın temini, su kaynaklarının korunması ve su şebekesinin kullanımı, kamu yapıları ve ortak hizmet alanlarının kullanımı, kamu düzeninin sağlanması, genel sağlık ve çevrenin korunması amacıyla genel emir çıkarabilme ve düzenleme yapabilme yetkisi tanımaktadır. Bu yetki köy meclisince kullanılacak ve mahalli en büyük mülki idare amirinin onayına tabi olacaktır.

Madde 47- Okul, ibadethane, köprü ve köy konağı gibi köyün mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılanmasında tüm köylere ve köylere hizmet götürme birliklerine Orman Kanunu'nda orman köylerine tanınan orman emvalinden yararlanma imkânı getirilmektedir.

Madde 48- Köye ait alacakların takip usulü 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun Hükümlerine bağlanmaktadır. Ayrıca köy mallarının işgal edilmesi durumunda mülki idare amirine güçlü ve etkili bir tahliye yöntemi imkânı sağlayarak köy mameleki korunmaktadır.

Madde 49- Köylerin öteden beri ortaklaşa kullandıkları alanlardaki hakların korunması amaçlanmıştır.

Madde 50- 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 45 inci maddesine dayanarak belediyeler yakın köyleri mücavir alan sınırlarına alabilmektedir. Mücavir alan uygulaması kentleşmenin düzenli yapılabilmesi için ve doğal kaynakların etkin kullanımına yönelik olarak ihtiyaç

duyulan bir yöntemdir. Ancak uygulamada bu yöntemin istismar konusu yapıldığı gözlemlenmektedir. İstismarları önlemek ve köylerde yaşayan vatandaşların etkin ve asgari düzeyde mahalli müşterek hizmetlerden yararlanmasını temin etmek amacıyla mücavir alana dahil edilen köylere belediyeler tarafından yol, su, kanalizasyon ve katı atık hizmetlerinin sunulması zorunlu hale getirilmektedir.

Madde 51- Muhtelif mevzuatta 442 sayılı Köy Kanunu ve bu Kanunda tanımlanan ihtiyar meclisine yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılarak hukuki boşluk doğmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 52- Değiştirilen eklenen hükümler maddesidir.

Madde 53- Yürürlükten kaldırılan hükümler maddesidir.

Geçici madde 1- Mevcut köylerin yerleşik alan sınırının il özel idareleri tarafından 2 yıl içinde belirlenmesi esası getirilerek köy yerleşim planı uygulamasına imkân verecek bir zemin oluşturulması amaçlanmaktadır.

Madde 54- Yürürlük maddesidir.

Madde 55- Yürütme maddesidir.